

Van schietstand tot denktank

bewonersplatforms als inspirerend model
voor steden en gemeenten

Inhoud

Voorwoord	5
Ten geleide	7
<i>1. Een participatiemodel, doorwrocht vanuit de polder</i>	9
Bewuste keuze	9
De boer op	10
Afspraken	10
Spilfiguur	11
Lerende organisatie	11
Veurne in Vlaanderen en Europa	12
<i>2. Participatie: hoe ver kan je gaan?</i>	15
Hoe ver wil je gaan: de pariticipatieladder	16
De participatieladder (Pröpper)	16
Hoe ver moet je gaan: een kwestie van breedte en diepte	17
Hoe ver kan je gaan?	18
<i>3. Beleids- en realisatieproces: van melding tot advies naar uitvoering</i>	21
De contactambtenaar als spilfiguur tussen bewonersplatform en stad	21
Participatiereflex	22
Consequent blijven	23
Regelneven?	23
Ruimte geven	23
De stoeptegels voorbij	24
Inbreng en daadkracht	24
<i>4. Participatie als leerproces</i>	27
Coördinatoren & coördinatorenoverleg	27
De beleidswerkgroep	28
Evalueren	28
<i>5. Draagvlak: het zit van binnen</i>	31
Draagvlak bij de mandatarissen	31
Draagvlak bij de ambtenaren	32
Draagvlak bij bewoners	33
Het nabijheidsprincipe	34
Meersporenparticipatie	34
De eigen achtertuin voorbij	35
Niet alleen op de wereld	35
<i>6. Communicatie</i>	37
Zelfdiscipline	37
Aanhoudende communicatie	38
Voorkeur voor persoonlijk contact en informatie op maat	38
Dicht bij de burger blijven	39

<i>7. Nog meer succesfactoren</i>	41
Beleidsruimte bieden	41
Geesten mogen rijpen	42
Bloedarmoede intomen	42
Het vergaderbeest in het gareel houden	42
Belang van –ondermeer-zichtbare thema’s	43
Tijd	44
Middelen	44
<i>8. Methoden voor inspraak en participatie</i>	47
<i>9. Nawoord</i>	51
Bijlagen	53
Checklist voor de evaluatie van de bewonersplatforms	55
Colofon	57

Voorwoord

Inspraak is “in” in Vlaanderen. Meer en meer steden en gemeenten blijven op zoek naar een haalbare formule om bewoners dichter bij het beleid te betrekken en hen een stem te geven in het lokaal beleid. Als provinciebestuur willen we partner zijn van de gemeentebesturen en willen we deze beleidsvernieuwing mee helpen vorm geven. Bewonersparticipatie en betrokkenheid moeten we elke dag verdienen. Goede voorbeelden zijn daarbij inspirerend en wervend. Net zoals bij de voorbereiding van lokaal sociaal beleid, milieu-, cultuur- en jeugdwerkbeleidsplannen... waarbij men betrokkenheid beoogt van de lokale bevolking, zal ook hier gezocht worden door de gemeenten om dit concreet op te pakken.

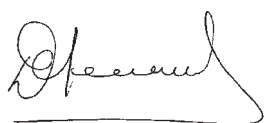
Inspraak kan immers inspirerend werken. Het beleid kan er een stuk frisser door worden, dichter bij wat die verscheidenheid van bewoners voelt en beleeft. Het verbetert de relatie tussen burger en overheid. En het vergroot de zichtbaarheid van en het vertrouwen in het bestuur als het volgens de regels van het spel wordt gespeeld. Maar welk spel? En met welke spelregels?

Hier en daar wordt geëxperimenteerd, met wisselend succes en zelden met een langetermijnvisie op inspraak en participatie. Die visie bestaat wel bij de methodiek van bewonersplatforms, zoals deze in Veurne ontwikkeld is. Met het provinciebestuur hebben we in het kader van de gebiedsgerichte werking het proces in Veurne ondersteund met de bedoeling te kunnen komen tot een hanteerbaar en overdraagbaar model. De combinatie van een langetermijnperspectief, openheid voor elke burger die mee wil doen, engagement van beleidsmensen en financiële haalbaarheid maakt dat dit model voldoende interessant is om het voor een ruimer publiek bekend te maken. Het model van Veurne biedt perspectief voor andere kleine tot middelgrote gemeenten en steden.

Deze brochure is bruikbaar voor iedereen die werkt aan of plannen heeft voor participatieprojecten in haar of zijn gemeente. Het is een nuttige handleiding om concrete denk- en doestappen te doorlopen. Deze brochure reikt tegelijk essentiële bouwstenen en randvoorwaarden aan voor een goed inspraakbeleid.

Door de verspreiding van deze brochure hoopt het provinciebestuur gemeentebesturen en beleidsmedewerkers te inspireren en zo bij te dragen tot een kwaliteitsvolle invulling van deze nieuwe uitdaging.

We wensen u alvast veel succes.

Dirk De fauw
Gedeputeerde welzijn

Jan Durnez
Gedeputeerde gebiedsgericht werken

Ten geleide

Enkele jaren geleden startte in Houtem, een deelgemeente van Veurne een pilootproject rond bewonersparticipatie. Een bewonersplatform wou de mensen weer rond de tafel krijgen om mee na te denken over het wel en wee van hun dorp. Het lukte. Het gaf de bewoners opnieuw een stem in het beleid. De werkwijze sloeg zodanig aan bij het beleid dat het uitgebreid werd over heel Veurne, met ondertussen 11 bewonersplatforms.

Deze methodiek van het werken met bewonersplatforms kan een voorbeeldfunctie vervullen voor andere lokale overheden. Vandaar deze brochure met twee invalshoeken. Enerzijds is het een praktijkgerichte inleiding tot het kiezen voor inspraak en participatie in het lokale bestuur en de gevolgen ervan. Anderzijds verwijzen we voortdurend naar de methodiek van het werken met bewonersplatforms, met de praktijk van Veurne als basis.

Deze brochure start met een korte beschrijving van het Veurnse participatiemodel, waarna we in hoofdstuk 2 ingaan op het hoe en waarom van participatie. In het derde hoofdstuk lichten we toe hoe en vanuit welke aandachtspunten het beleids- en realisatieproces in Veurne concreet functioneert. Vervolgens bekijken we in het hoofdstuk 4 de soms wat ontnuchterende en doorgaans zoekende realiteit van het participatieve leerproces. In hoofdstuk 5 staan we stil bij het belang van draagvlak en de bijhorende rollen en spelregels. Hoofdstuk 6 behandelt uitgebreid de uitgangspunten, kanalen en richtlijnen rond communicatie en informatie. Het zevende hoofdstuk bespreekt een aantal belangrijke randvoorwaarden om de aanpak van inspraak succesvol te laten lopen. Tenslotte plaatsen we in het laatste hoofdstuk de Veurnse methodiek naast andere beproefde methodes en ontdekken we de meerwaarden van een inspraakmix.

Regelmatig maken we de tekst concreet met behulp van citaten, die we optekenden gedurende interviews met een heleboel betrokkenen. Die citaten bieden tegelijk sfeerbeelden en nuchtere bedenkingen over het wel en wee van een waardevol en ook voor andere steden en gemeenten inspirerend inspraakmodel: de bewonersplatforms van Veurne.

1. Een participatiemodel, doorwrocht vanuit de polder

Het participatiemodel van Veurne heeft zijn voorgeschiedenis ergens in de late jaren negentig. De focus was toen gericht op Houtem, een deelgemeente van Veurne vlakbij de grens met Frankrijk. Tot 1977 was Houtem een zelfstandige gemeente. Sinds de fusie ligt het dorp in de periferie van de “agglomeratie” Veurne. De communicatie tussen de Houtemnaars en de stad Veurne liep niet bepaald vlot. De Houtemnaar voelde zich wat in de steek gelaten. Initiatiefnemer ACW Veurne en Samenlevingsopbouw Westhoek sloegen toen de handen in elkaar voor een opbouwwerkproject.

Eigenlijk groeide daaruit het eerste bewonersplatform avant la lettre. Het platform wou bewoners een stem geven in het gemeentebestuur en een brug tussen bewoners en overheid slaan. Het bewonersplatform slaagde in zijn opzet. En dat gaf bij alle betrokkenen zin in méér.

Bewuste keuze

Het embryonale initiatief werd van nabij gevolgd door de beleidsmakers. Na de gemeenteraadsverkiezingen besliste de nieuwe coalitie in 2001 om “werk te maken van interactieve samenwerking tussen bewoners, bestuurders en personeel” en “de integratie van actuele beleidsmethodes en een organisatiecultuur die steunen op objectiviteit, kwaliteit en overleg”.

Een werkgroep onder leiding van de schepenen voor landelijke aangelegenheden, en samengesteld uit enkele gemeenteraadsleden, ambtenaren en medewerkers van Samenlevingsopbouw Westhoek, ontfermde zich over deze opdracht. Ze zocht naar een oplossing voor de vraag hoe de stad tot een betere informatiedoorstroming van en naar deelgemeenten en wijken kon komen. Het mocht daarenboven best interactief zijn. De werkgroep haalde de mosterd bij het als dusdanig geaccepteerde pilootproject van Houtem. Het bewonersplatform van Houtem diende als prototype voor de andere platforms in de Veurnse wijken en dorpen. In alle wijken en dorpen van Veurne zou er een bewonersplatform komen. En zo geschiedde.

*“Het was een beetje vreemd in het begin. Gemeenteraadsleden en ambtenaren in één werkgroep. Voor zo ver ik weet was dat indertijd de eerste keer. Het was niet zo simpel om ze te laten samenwerken, maar het lukte. Gewoon door het te doen. Het was een heel leerrijke ervaring.”
(een initiatiefnemer van de bewonersplatforms)*

Er zijn 11 bewonersplatforms:

Deelgemeenten	Bewonersplatform
Avekapelle	Bewonersplatform Avekapelle
Booitshoeke	Bewonersplatform Avekapelle
Bulskamp	Bewonersplatform Bulskamp
De Moeren	Bewonersplatform Houtem Leeft
Eggewaartskapelle	Bewonersplatform Eggewaartskapelle – Zoutenaai
Houtem	Bewonersplatform Houtem leeft!
Steenkerke	Bewonersplatform Steenkerke
Veurne	Bewonersplatform Centrum; Petit Paris; Voorstad en Nieuwstad-Canadawijk
Vinkem	Bewonersplatform Beauvoorde
Wulveringem	Bewonersplatform Beauvoorde
Zoutenaai	Bewonersplatform Eggewaartskapelle – Zoutenaai

De boer op

Om het idee bij de bewoners bekend te maken, trok de werkgroep van gemeenteraadsleden en ambtenaren gedurende een periode van vijf maanden de wijken en dorpen rond. Buiten alle verwachtingen kwam er veel volk naar de informatiemomenten. Hoofdzorg was het wegnemen van het wantrouwen. Want met vroegere inspraakinitiatieven, zoals de dorpsraden, hadden de bewoners niet altijd even goede ervaringen. De stad nam de dorpsraden niet altijd ernstig. De adviezen/antwoorden/suggesties/... werden nauwelijks beantwoord of opgevolgd. Er was niet bepaald sprake van een partnership.

Toch willen een aantal bewoners zich terdege inzetten voor hun dorp of hun wijk, al is dat zowat altijd een minderheid. Zelfs in een “mondig” land als Nederland blijkt uit onderzoek dat maximum 20 à 25% van de bevolking er bereid is om in min of meerdere mate mee te werken aan inspraakinitiatieven. Doorgaans gaat het daar dan nog om kleinschalige, lokale initiatieven die slechts een kort engagement veronderstellen. Het gaat er om die burger te zoeken, te vinden en te betrekken.

“Je moet zelf iets organiseren. Iets positief doen. Je kan wel zeggen dat het slecht gaat in je dorp. Maar laten we het dan samen aanpakken en naar het stadsbestuur stappen met een voorstel.” (een actief lid van een bewonersplatform)

Het bewonersplatform wil zoveel mogelijk behoeften, problemen en belangen opsporen. De beleidsmensen werken hiermee verder en proberen hun beleid hierop af te stemmen. Ze willen via de bewonersplatforms werk maken van een optimale kwaliteit van de leefomgeving, met een zo groot mogelijke betrokkenheid van de inwoners.

“Het bewonersplatform maakt het verschil. Wij worden door de stad geboord. Vroeger was dat niet zo. De stad is nu bereid te luisteren maar ook om te doen.” (een actief lid bewonersplatform)

Afspraken

Een ernstige manier van interactief besturen veronderstelt heldere beleidsafspraken en solide engagementen. Een afsprakennota regelt daartoe in Veurne de interne organisatie van het bewonersplatform en de relatie met het beleid.

Het bewonersplatform is een open vergadering voor de bewoners van een wijk of een dorp. Iedereen kan toetreden en meewerken. Elk platform duidt voor drie jaar een coördinator en secretaris aan. Politici kunnen lid zijn maar mogen geen bestuursfunctie op zich nemen. Het biedt ze een instrument om zelf de polsslag van hun eigen wijk te voelen. Belangrijk punt is dat het college van burgemeester en schepenen reeds bij voorbaat het platform als volwaardige partner erkent. Het college van burgemeester en schepenen verbindt er zich toe om de verslagen van de bewonerplatforms op de dagorde van het college te plaatsen en binnen een redelijke termijn een antwoord te geven op vragen en adviezen. Het is precies dat formele engagement dat het verschil maakt. Bewoners voelen zich gehoord, zelfs al is het antwoord soms negatief. Aandachtspunten die uit een dorp of wijk opborrelen komen daarvoor effectief op de bestuursagenda. Daarnaast ontvangen alle fractievoorzitters de verslagen, dus ook de oppositie. Zo kunnen alle partijen mee de dossiers opvolgen.

“In de tijd van de vroegere dorpsraden was dit engagement er niet en belandden de verslagen wel eens in de onderste lade. Dossiers sleepten aan en bewoners kregen niet altijd een antwoord.” (een initiatiefnemer van de bewonersplatforms)

Spilfiguur

Op ambtelijk vlak is er een contactambtenaar aangesteld. De contactambtenaar is werkelijk een spilfiguur. Hij is de administratieve contactpersoon voor de bewonersplatforms, ontvangt de verslagen, zorgt er voor dat deze op de bestuursagenda komen, volgt de collegebeslissingen op, zet de stadsdiensten op het goede spoor, enzovoort. In de praktijk ontplooit hij zich ook als de vertrouwenspersoon van alle betrokkenen. Deze duizendpoot speelt een zéér cruciale rol in het welslagen van het inspraakproces.

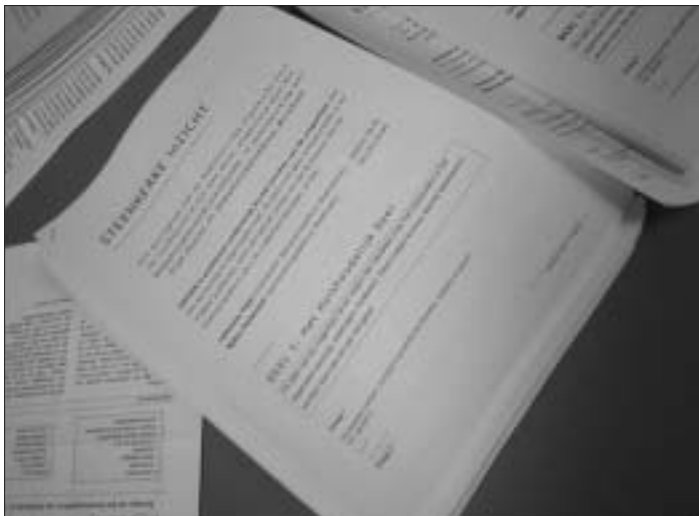
“Hij (de contactambtenaar; nvdv) is een enorme steun. Hij is voor ons een gids in de stadsdiensten. Hij weet wat je en hoe je iets moet doen.” (een actief lid van een bewonersplatform)

Lerende organisatie

De werkingscontext van de bewonersplatforms en de betrokken stedelijke actoren is die van een lerende organisatie. De grote lijnen zijn uitgetekend, maar het parcours wordt gaandeweg verfijnd en bijgesteld. Twee belangrijke instrumenten hiertoe zijn het coördinatorenoverleg en de beleidswerkgroep. Tijdens het werkjaar komen de coördinatoren en de secretarissen van de bewonersplatforms op regelmatige tijdstippen samen in het coördinatorenoverleg. Dit wordt voorbereid en geleid door een medewerker van Samenlevingsopbouw. Het coördinatorenoverleg is een ideale plaats om ervaringen uit te wisselen en samen door te bomen over thema's die wijkoverschrijdend zijn. Daarnaast is er ruimte voor vorming. Participeren moet je nu eenmaal leren.

Naast dit coördinatorenoverleg is tevens een beleidswerkgroep actief.

De beleidswerkgroep groepeerde een handvol politici en ambtenaren samen met enkele medewerkers van Samenlevingsopbouw Westhoek, van het Westhoekoverleg en van Memori, het onderzoekscentrum van de Katholieke Hogeschool Mechelen. De beleidswerkgroep staat vooral stil bij de werking van de bewonersplatform en hun relatie met de stad. Ze pakt werkpunten op die zich in de loop van de rit aandienen. Kernvraag in de beleidswerkgroep blijft hoe je participatie effectief en efficiënt laat renderen, met een zo breed mogelijk draagvlak. Samenlevingsopbouw Westhoek neemt de rol op van katalysator. De medewerkers van Samenlevingsopbouw Westhoek proberen de vragen, noden en verzuchtingen van bewoners en beleidsmakers onderling af te stemmen. De wetenschappelijke medewerkers van Memori vervullen vanuit hun eigen deskundigheid een inhoudelijk ondersteunende rol. Ze helpen de beleidsmakers van Veurne om de doelstellingen, verwachtingen, beperkingen en mogelijkheden scherp te stellen. Daarbij putten ze tevens uit bestaande kennis over de aanpak van inspraak en participatie elders in Vlaanderen en Europa. Het Veurnse model koppelt zo de no nonsense-nuchterheid van gedreven lokale ambtenaren en politici aan de methodische kennis van opbouwwerkers. Het model wordt verder versterkt met duiding en tips vanuit het een breder perspectief van onderzoekers.

Veurne in Vlaanderen en Europa

Elders in Vlaanderen en Europa lopen uiteraard ook andere inspraakinitiatieven. Veurne is één model tussen anderen. Met name in middelgrote en grote steden lopen op verschillende plaatsen participatie-initiatieven. Het gaat vaak om experimenten met een beperkte levensduur. Of om grootschalige initiatieven zoals bijvoorbeeld de systematiek van het Stedelijk Wijkoverleg in Antwerpen of de wijkraden in Utrecht.

Het model dat zich gaandeweg in Veurne ontwikkelde heeft mee dat het op korte termijn een structureel gegeven is geworden in het plaatselijke bestuur. Het werkt. Weliswaar niet altijd en overall even succesvol. Maar door de band genomen is het een zeer haalbare en waardevolle aanpak. Het is al bij al ook een systeem dat relatief weinig werkingskosten met zich mee brengt. Dat maakt dat de toepassing van dit model zeker ook door kleine tot middelgrote gemeenten te overwegen valt. Het vergt echter wel duidelijke engagementen van alle betrokkenen, met respect voor de rol van elk. Het veronderstelt ook dat er trekkers nodig zijn, zowel bij lokale politici en ambtenaren als bij de inwoners. Maar dat geldt voor zowat alle waardevolle participatiemethoden.

Bewonersplatforms in Veurne: synthese

Het Veurne-model organiseert burgerparticipatie door middel van bewonersplatforms:

- deze zijn verbonden met een dorp of grote wijk;
- elke inwoner kan toetreden en meewerken;
- elk platform duidt een coördinator en secretaris aan voor een mandaat van drie jaar;
- lokale politici mogen lid zijn van het bewonersplatform, maar mogen geen coördinator of secretaris zijn;
- een afsprakennota regelt de interne organisatie van het platform en de verhouding/relatie met stadsbestuur en stadsdiensten;
- verslagen en vragen van de platforms worden behandeld op het college van burgemeester en schepenen;
- het college van burgemeester en schepenen kan zelf vragen stellen aan de bewonersplatforms;
- een contactambtenaar treedt op als spilfiguur en gangmaker tussen de lokale overheid en de bewonersplatforms;
- de bewonersplatforms ontmoeten elkaar voor overleg, afstemming en professionalisering op een regelmatig coördinatorenoverleg, dat wordt voorbereid door iemand van Samenlevingsopbouw;
- een beleidswerkgroep, met praktijkinbreng vanuit Samenlevingsopbouw en toegepaste wetenschappelijke inbreng vanuit een hogeschool, draagt bij tot scherp stellen van doelstellingen, verwachtingen, aandachtspunten, beperkingen en mogelijkheden;
- er is gekozen voor het principe van de lerende organisatie: denken, discussiëren, uitproberen, doen, remediëren... en realiseren.

De Stad Veurne

De historische stad Veurne is het hart van Veurne-Ambacht. De stad is van oudsher het centrum van deze streek: niet alleen cultureel maar ook door voorzieningen op het vlak van onderwijs, administratie, gezondheidszorg, bedrijvigheid, bankwezen en winkels.

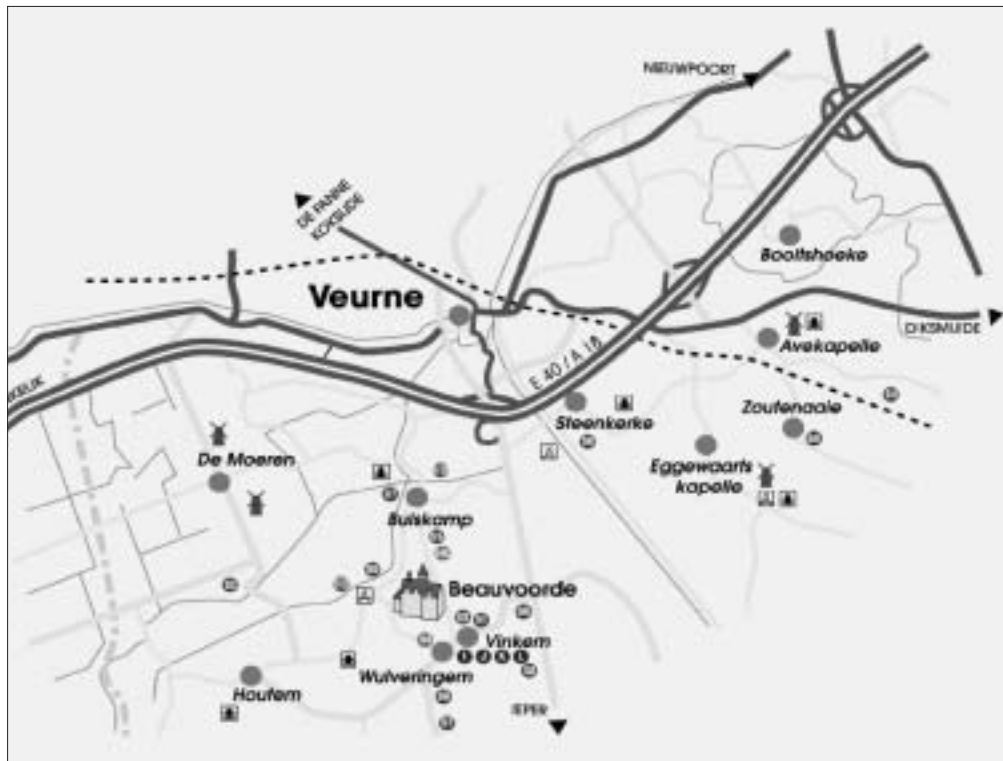
De stad Veurne omvat niet alleen de stadskern Veurne, maar ook de dorpen Avekapelle, Booitshoeke, Bulskamp, De Moeren, Eggewaartskapelle, Houtem, Steenkerke, Vinkem, Wulveringem en Zoutenaie. Een groot deel van het grondgebied is landelijk en dun bevolkt. Medio 2005 telde Veurne 11.877 inwoners, verspreid over een totale oppervlakte van 9633 hectare.

Demografische gegevens

Deelgemeenten	Man	Vrouw	Totaal
Avekapelle	200	188	388
Booitshoeke	46	47	93
Bulskamp	338	352	690
De Moeren	65	59	124
Eggewaartskapelle	88	91	179
Houtem	339	363	702
Steenkerke	212	221	433
Veurne	4.093	4.446	8.539
Vinkem	169	193	362
Wulveringem	185	165	350
Zoutenaie	9	8	17
Totaal	5.744	6.133	11.877

Dit overzichtskaartje geeft duidelijk de 'uitgestrektheid' van het grondgebied Veurne weer.

2. Participatie: hoe ver kan je gaan?

Wie participatie-initiatieven neemt, heeft keuzes te maken. Die keuzes slaan in de eerste plaats op het afbakenen van de thema's, de locatie en de doelgroepen waarop het participatieproces betrekking heeft. Vervolgens is het kwestie om aan te geven hoe ver men wenst te gaan in dat engagement: bijvoorbeeld occasioneel adviserend of met een continue vorm van medebeheer.

In dit hoofdstuk geven we een kort overzicht van het denk- en keuzeproses dat steden en gemeenten te doorlopen hebben bij het bedenken of herbedenken van inspraakinitiatieven.

De ervaringen van veel lokale overheden op het vlak van hun participatieprojecten blijken niet steeds even succesvol. Het loopt zelden of nooit helemaal van een leien dakje. Vaak kiest men te impulsief voor een methode zonder dat vooraf voldoende over de algemene of meer specifieke doelstellingen is nagedacht. Onduidelijkheid over doelen leidt tot het creëren van onjuiste verwachtingen, met alle frustraties van dien bij de betrokkenen die hun eigen verwachtingen niet ingelost zien.

Eén van de leerelementen uit de internationale inspraakpraktijk is dat er geen rigide vaste modellen te hanteren vallen voor inspraak en participatie. Er zijn in zowat alle Europese landen goede referenties die als basis kunnen dienen voor nieuwe projecten. Dat geldt ook voor het model in Veurne. Wél is het zo dat om het even welk model steeds moet bijgewerkt worden, op maat van elke gemeente die het hanteert. Een model als dat van Veurne hoort aangepast te worden aan de politieke cultuur, de bestuurlijke en juridische context, geografie en demografie, de sociale achtergrond, ... van elke stad of gemeente die op dit model wil verder bouwen.

Plaatselijke bloemenmarkt in het kader van een bebloemingsactie.

Hoe ver wil je gaan: de participatieladder

De participatieladder is een ondertussen klassiek en vaak bediscussieerd maar niettemin zeer bruikbaar concept in de bestuurskunde. Het idee van de participatieladder werd ontwikkeld door Arnstein (1969) en gaandeweg bijgestuurd door verschillende auteurs, zoals Pröpper (1999).

De participatieladder (Pröpper)

De ladder geeft de verschillende niveaus van inspraak aan. Het is een opklimmende reeks van “trede”, waarbij de betrokkenheid van de burger alsmat groter wordt. Het voordeel van de participatieladder is dat het aangeeft dat je met participatie verschillende niveaus kan bereiken.

De laagste trede wordt gevormd door het louter informeren van burgers over de activiteiten en plannen van de overheid. De volgende trede is die waarbij de overheid de burgers raadpleegt, en bijvoorbeeld polst naar wat de ideeën zijn over de door de overheid gelanceerde thema’s. Het derde niveau wordt al wat concreter, waarbij er sprake is van een min of meer formeel advies van de betrokkenen ten opzichte van de overheid. De vierde, meer gevorderde stap gaat zo ver dat burgers niet alleen adviseren, maar zelfs mee kunnen doen aan het bedenken en opzetten van concrete plannen. De voorlaatste trede is een sterk engagement waarbij de betrokkenen zelf mee beslissen over wat er nu precies zal gebeuren. In deze fase stelt de overheid zich niet meer vrijblijvend op ten opzichte van het participerende publiek. En tenslotte is er de hoogste trede, waarbij de betrokkenen niet alleen zelf beslissen maar ook verder betrokken zijn bij alle uitvoeringsfaciliteiten, en zelf continu verantwoordelijkheid hebben op te nemen.

Hoe hoger je gaat op de participatieladder, hoe sterker de overheid haar verantwoordelijkheid verschuift naar dat van de inwoners zelf. Het spreekt voor zich dat dit veronderstelt dat het reële engagement van die inwoners navant is.

Eén van de kritieken die regelmatig geuit worden op dit schema is dat het te veel van de veronderstelling uit gaat dat er bij elk participatieproces voor slechts één niveau te kiezen valt. De meeste reële participatieprocessen zitten evenwel complexer in elkaar, en moeten ruimte bieden voor verschillende niveaus van participatie. Slechts weinig burgers zijn bereid tot verre gaande engagementen. Bovendien leent bijvoorbeeld een thema als de organisatie van een dorpsfeest zich al meer tot een positie op een hogere participatietrede, dan bijvoorbeeld het geval is bij de reorganisatie van een gevaarlijk kruispunt.

De bewonersplatforms in Veurne functioneren doorgaans op de derde trede van de participatieladder: “adviseren”. Voor welbepaalde aangelegenheden kan dit opklimmen tot de vierde trede: coproductie van plannen. En hier of daar voor een specifieke aangelegenheid zelfs tot de hoogste trap: het zelf besturen en organiseren, zoals in onderstaand voorbeeld.

“Voor mij maakt het bewonersplatform het verschil. Ik heb het gevoel dat bewoners door de stad worden gehoord. Mensen vinden dat belangrijk. Als het bewonersplatform samenkomt krijgen we zo’n 25 à 30 mensen samen. Ik ben ook lid van de Milieuraad. Van zo’n opkomst kan je daar enkel dromen. Het staat dan ook zeer dicht bij de mensen. Ze beseffen dat er reactie komt, dat dingen worden aangepakt, hoe klein soms ook. Mensen hebben het gevoel dat ze een stem hebben.

Het baalt immers niets uit om het op je eigen houtje te proberen. De stad zal er dan weinig geboor aan geven. Een mooi voorbeeld hiervan was er onlangs. Hier verder is een braakliggend terreintje. Een aantal buurtbewoners met jonge kinderen wilden er een speelpleintje van maken voor de kinderen: heel kleinschalig en eenvoudig, met twee voetbalgoaltjes. Maar in de buurt wonen ook heel wat oudere mensen die daar komen wonen zijn omwille van de rust. Je kan je de wrevel voorstellen. De voorstanders hadden een petitie georganiseerd en waren daarmee naar het stadsbuis getrokken. Maar daar kregen ze geen geboor. Het bewonersplatform moest eerst bij de zaak betrokken worden en als er dan een eensgezind standpunt was zouden ze verder zien.

Op een open bewonersvergadering hebben we iedereen zijn zeg laten doen. Er was veel volk aanwezig. Ook diegenen die radicaal tegen waren. Het was een heel geanimeerde vergadering maar we zijn tot een compromis gekomen. Bij wijze van proef mag de buurt het stukje grond één jaar als speelpleintje gebruiken. De buurtbewoners zorgen er voor dat er geen overlast is, onderhouden het pleintje en bergen de zaalvoetbalgoaltjes ’s avonds op.

Het is een mooi voorbeeld van wat een bewonersplatform kan betekenen voor de wijk. De mensen leren er naar elkaar luisteren.” (een actief lid van een bewonersplatform)

“Wat we doen met het bewonersplatform houdt de mensen zeker en vast bezig. Mensen praten er over. De mensen spreken je aan en zeggen dan ‘het is mooi, maar misschien kan dat toch anders of beter’. Een mooi voorbeeldje is het nieuwe speelplein hier in de buurt. Ons bewonersplatform is heel nauw betrokken geweest bij de aanleg van het speelplein. Er was een plan om ergens in de buurt een speelplein te voorzien. Maar wat of hoe wisten ze in Veurne niet. De jeugddienst heeft dit dan samen met het bewonersplatform bekeken. Wat moet er komen, waar gaat het komen, wat denken we dat nuttig zou zijn, voor welke leeftijdsgroep van kinderen, enzovoort. Onze opmerkingen zijn verder uitgewerkt en in een plan gegoten en daar hebben we dan verder op gewerkt. Er was dan ook het idee om een petanqueplein er bij aan te leggen. Er wonen nogal wat bejaarden in de buurt. Sinds vorig jaar is het pleintje er. De buurtbewoners houden mee een oogje in het zeil en spreken jongeren aan die wat aanlummelen en de kleintjes weggagen.” (een actief lid bewonersplatform)

Hoe ver moet je gaan: een kwestie van breedte en diepte

Reële participatie moet aan twee wezenlijke kwaliteitscriteria beantwoorden. Enerzijds betekent dit dat je een zo breed mogelijk deel van het beoogde publiek bereikt. Anderzijds houdt het ook in dat er inhoudelijk voldoende diepgang kan zijn.

Breedte veronderstelt dus vooreerst dat je een zo ruim mogelijk deel van dat publiek bereikt. Tegelijkertijd impliceert dit ook dat specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld jongeren, etnische minderheden, ...) reëel aan bod komen. Zowel het bereik als de respons van enerzijds het algemene publiek en van anderzijds specifieke doelgroepen moet dus geoptimaliseerd worden. Het model van de bewonersplatforms in Veurne maakt dat vooral mondige burgers zich aanmelden om mee te doen. Dat is op zichzelf geen enkel probleem, zolang deze de bereidheid tonen en initiatieven ondernemen om te polsen naar de mening van minder geëngageerde en/of minder mondige burgers, en te streven naar meer inbreng van hen.

Breedte is één ding, diepte een ander. Diepgang in het participatieproces veronderstelt dat verder wordt gegaan dan een al te simpele ja/nee houding ten opzichte van gestelde issues. Er is nood aan blootlegging van onderliggende redenen voor houdingen en attitudes van betrokkenen. Dan kan er ruimte zijn voor discussie, argumentatie en evoluties in het denken van burgers, beleidsmensen en ambtenaren. In dat geval is sprake van een reëel participatieproces. De systematiek van de bewonersplatforms biedt ruimte voor een dergelijke diepgang: er worden meningen, argumenten, tegenargumenten... geformuleerd. Er wordt gewikt en gewogen, rustig tot heftig gediscussieerd. Een open houding is hierbij een must, wars van alle mogelijke dada's of rigide plannen van beleidsmensen, ambtenaren of burgers.

Democratie is geen kwestie van ja of nee, zwart of wit. Inspraak, genuanceerdheid, bewustwording, idealisme, realiteitszin, creativiteit, goede wil, verantwoordelijkheidszin, inlevingsvermogen, voluntarisme, geven en nemen...: met die ingrediënten werkt echte democratie.

Geen enkele methode komt op zichzelf tot een evenwichtige verhouding tussen breedte en diepte. Dat betekent dat zowat elk volwaardig participatieproces een mix moet voorzien van verschillende methodes, die complementair tot breedte en diepte kunnen leiden.

Hoe ver kan je gaan?

Participatie veronderstelt niet alleen de bereidheid van de betrokken overheid, maar tevens de bereidheid tot participatie vanwege het beoogde publiek. De inspraakervaringen in binnen- en buitenland leren ons dat de meeste individuele burgers eerder geneigd zijn tot korte en eenvoudige betrokkenheid (een eenmalige vergadering, een referendum, ...). In dat geval is de participatie doorgaans eerder aan de oppervlakkige kant. Bij georganiseerde groepen (bewonersgroepen, verenigingen) is er daarentegen vaak bereidheid tot betrokkenheid op langere termijn, soms ook met inbegrip van structurele inbedding in het besluitvormingsproces.

Hoe verder je wil gaan in het betrekken van publiek, hoe groter het engagement dat je van dat publiek verwacht. Dat is niet vanzelfsprekend gezien burgers vaak niet de tijd, de middelen, de intellectuele vaardigheden, de competenties, de toegang tot adequate informatie, de belangstelling... hebben om aan participatieprojecten deel te nemen.

Tevens stelt zich het gegeven dat het blikveld van de individuele burger zich vaak beperkt tot praktische en visueel zichtbare elementen. Hoe dichter het onderwerp van de participatie zich bij de concrete leefwereld van de burger bevindt, hoe groter de kans op reële participatie. Een participatieproces over de herinrichting van de eigen straat zal op meer bewonersinteresse kunnen rekenen dan bijvoorbeeld de planning van een cultuurcentrum aan de andere kant van de stad. Vaak geldt hier een beperkt blikveld van burgers, het overal in Europa bekende NIMBY-fenomeen (Not In My Backyard): wat er ook moge gebeuren, als het maar niet in mijn achtertuin is. Hier geldt opnieuw een sterkte van de bewonersplatforms: daar werkt men hoofdzakelijk rond zeer lokale agenda-punten, voldoende dicht bij het bed van de burger.

Een grote drempel tussen overheid en publiek is dat van de beperkte graad van vertrouwen in de betreffende overheid, in politiek in het algemeen, in de participatiemethode op zich. Dat was niet anders in Veurne, mede door het mislopen van de dorpsraden in een vorige legislatuur. Vandaar het belang om bij de start van de bewonersplatforms de boer op te gaan, en dorp per dorp, wijk per wijk te overtuigen van het sérieux. Vandaar het nog grotere belang om dat sérieux ook waar te maken met goed draaiende bewonersplatforms en een stadsbestuur dat voluit rekening houdt met die platforms.

Maar niet alleen vanuit het standpunt van het publiek kent participatie begrenzingsen. Ook vanuit het standpunt van de overheid zijn niet alle participatievormen even haalbaar of wenselijk. De kostprijs van kwalitatief goed uitgebalanceerde participatievormen is vaak hoog. Gelukkig valt dit met de bewonersplatforms in Veurne nog zeer goed mee.

De uitkomst van participatieprocessen veronderstelt dat de betrokken overheid zich inderdaad engageert om de uitkomst ervan in daden om te zetten. Zonder het tegemoet komen aan verwachtingen en afspraken die binnen een participatieproces tot stand kwamen, bekomt men alleen maar frustraties en een groter wantrouwen tegenover de betrokken overheid.

De reikwijdte van inspraak en participatie: synthese

Het opstarten of herstarten van een participatieproces veronderstelt voorafgaand denkwerk en elementaire keuzes. Die afbakeningen betreffen ook de mate waarin men de burger wenst te betrekken: van beperkt en tijdelijk tot omvattend en langdurend. Het concept van de participatieladder biedt hier houvast bij het kiezen voor een hoog of beperkt niveau van betrokkenheid.

Wat betreft de mate van betrokkenheid schetsten we de noodzaak om zowel breedte van het bereikte publiek (een zo ruim en zo divers mogelijk publiek) als diepte in het inhoudelijke discours na te streven (meer dan het oppervlakkig polsen naar eerste meningen of houdingen). Hier vallen evenwel mentale, intellectuele en praktische drempels te overwinnen.

Verkeer blijkt telkens een prioritair thema te zijn.

3. Beleids- en realisatieproces: van melding over advies naar uitvoering

Bij inspraak komen zowel grote maatschappelijke thema's (bv. onveiligheidsgevoel) boven drijven als de klassieke meldingen (bv. losliggende stoeptegels en hondenpoep). Dit heeft met de eigenheid van de wijk of het dorp te maken. Het is een groot verschil als je wijk in een rustige groene omgeving ligt of aan een drukke baan met een fabriek in de achtertuin. 'Probleemwijken' hebben vaak een inspraakverleden waar bewoners ooit al zelf het heft in handen hebben genomen en een eigen bewonersgroep hebben opgericht. De agenda kan dus heel verschillend zijn van wijk tot wijk, van dorp tot dorp.

Om dit op te vangen is het goed om op voorhand na te denken hoe je hier als beleidsbepaler mee omgaat. Hoe zorg je er voor dat wat naar boven komt ook daadwerkelijk een plaats in het beleid krijgt, op een weliswaar haalbare manier?

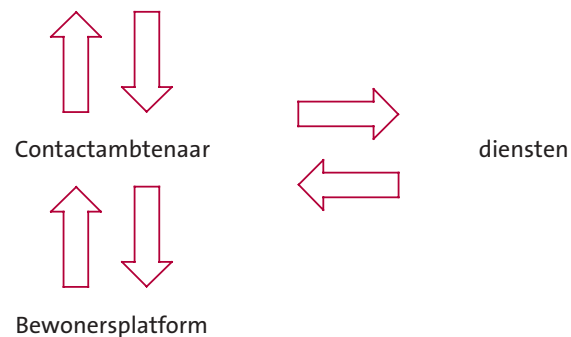
De contactambtenaar als spilfiguur tussen bewonersplatform en stad

In Veurne bedacht men daartoe een vrij eenvoudige structuur. De bewonersplatforms komen regelmatig samen en bespreken de diverse punten op hun agenda. Uit de samenkomst borrelen vragen, ideeën en suggesties voor oplossingen op. De secretaris van het bewonersplatform giet alles in een verslag. Het verslag gaat vervolgens naar het de contactambtenaar.

“De procedure is eenvoudig. Ik krijg de verslagen van de bewonersplatforms binnen. Vervolgens gebeurt de eerste ontleding. De items worden opgesplitst volgens de bevoegde dienst en naar hen verstuurd voor advies. Ook de stadsontvanger wordt op voorhand al eens bevraagd over de haalbaarheid van de dingen. De adviezen worden in een ontwerpbesluit voor het college van burgemeester en schepenen gegoten. Op het college volgt de bespreking en de toetsing aan de begroting. Dat komt dan terug bij mij en kan er actie ondernomen worden.” (de contactambtenaar)

De contactambtenaar stelt de bewonersplatforms en de betrokken stadsdiensten op de hoogte van de collegebeslissingen en de acties die ondernomen moeten worden.

College van burgemeester en schepenen

De contactambtenaar is dus de link tussen de gemeente en de bewoners. Hij heeft het dagelijks toezicht over de werking van de bewonersplatforms. Voor de bewonersplatforms is hij een gids in de stadsdiensten. Belangrijk is dat hij openstaat voor de inbreng van de bewoners en zicht heeft op de mogelijkheden en beperkingen van hun vragen. Een goede dosis communicatieve en sociale vaardigheden maakt zijn taak er eenvoudiger op.

De contactambtenaar bewaakt het interne proces. Hij is verankerd in de administratie. Hij kent de interne werking van de stad door en door. Zo kan de juiste vraag bij de juiste persoon komen.

Cruciaal is het belang van een goede interne communicatie. Het verhoogt de betrokkenheid bij de ambtenaren. Tenslotte zijn het de beleidsmedewerkers die de oplossingen uitwerken en het beleid concrete vorm geven.

Participatiereflex

In de loop van de eerste werkingsjaren is het model verfijnd. Voor kleinere zaken kan de contactambtenaar voortaan rechtstreeks ingaan op de vragen van de bewonersplatforms zonder dat het eerst via het college van burgemeester en schepenen hoeft. De tijd tussen vraag, beslissing en uitvoering is daardoor vaak een stuk korter geworden. Ook groeit bij het college meer en meer de reflex om bepaalde beleidsinitiatieven die de wijk of het dorp aanbelangen eerst bij het bewonersplatform te bevragen. De agenda van het bewonersplatform krijgt zo ook een invulling van bovenuit.

“Voor het nieuwe ontmoetingscentrum zijn ze een aantal keren met de plannen bij het bewonersplatform langs gekomen. De architect en mensen van het schepencollege waren aanwezig. We hebben ons gedacht mogen zeggen en ze houden er in de mate van het mogelijke ook rekening mee. Het moet bijvoorbeeld ook financieel kunnen of omwille van de brandveiligheid enzovoort.” (een actief lid van een bewonersplatform)

“De bouw van het ontmoetingscentrum loopt vlot. We hebben bij aanvang het bewonersplatform betrokken bij het ontwerp van de plannen. Ook is er op de wekelijkse werfvergadering iemand van het bewonersplatform aanwezig.” (een betrokken politicus)

“Sinds kort doen we ook plaatsbezoeken. Dan kan over allerlei zaken gaan. We komen dan samen met de coördinator van het bewonersplatform, de coördinator van de technische dienst en ikzelf. We bekijken dan het probleem en bespreken het. We stellen een verslag op en ramen de kosten. Is er geld dan zet de stad het licht op groen. Is er geen geld en vindt het college het een waardevol voorstel dan zoeken we oplossingen binnen een begrotingswijziging of een voorziening in de volgende begrotingsronde. Vroeger bestond het amper dat een ambtenaar een plaatsbezoek deed en daar bovenop nog eens praatte met de bewoners.” (de contactambtenaar)

Naar de plaatselijke vergadering van het bewonersplatform komen telkens heelwat geïnteresseerde inwoners af.

Consequent blijven

Van bij aanvang heeft de stad Veurne de optie genomen om de verslagen van de bewonersplatforms te bezorgen aan alle fractievoorzitters van de gemeenteraad. Zo wordt het bewonersplatform voor lokale politici een belangrijk instrument om de vinger aan de pols van een dorp of wijk te houden. Het is voor het beleid een uitgemaakte zaak dat het bewonersplatform het inspraakkanaal bij uitstek van de wijk of het dorp is.

“Het haalt immers niets uit om het op eigen houtje te proberen. De stad zal er weinig geboor aan geven. Ze sturen de mensen terug met de boodschap om het eerst met ons bewonersplatform te overleggen. We zoeken dan samen naar een oplossing. Dat geeft een goed gevoel. We worden voor vol aanzien. We weten dan wat er leeft bij de mensen en tegelijkertijd geraken we meer bekend bij de mensen.” (een actief lid van een bewonersplatform)

Regelneven?

Het blijft wel opletten voor een al te strakke structuur. De klassieke manier van besturen is eerder gericht op het creëren van voorspelbaarheid door alles in regeltjes te gieten. Het kan dan gemakkelijk verzanden in bureaucratische regels en procedures. Het te veel willen regelen rekt de tijd oneindig lang alvorens je tot een resultaat komt. Het gevoel dat het beleid het dan toch niet echt meent, wordt dan groter.

“Ik heb soms het gevoel dat het een zoethoudertje is. Waarom? Omwille van het feit dat als we iets vertellen het veel te lang duurt om een kleinigheid op te lossen. Ik denk bijvoorbeeld aan een paar stoeptegels hier verderop die schots en scheef lagen doordat ze door een boomwortel omhoog gedruwd werden. We hadden zo’n heel lijstje. Het zijn wellicht kleine dingen, maar de mensen kunnen er zich serieus aan ergeren. En dan zoek je uiteindelijk andere wegen en ga je rechtstreeks bij de diensten aankloppen. De dag nadien was het meteen in orde.” (een actief lid van een bewonersplatform)

Ruimte geven

Inspraak veronderstelt ook vertrouwen geven en durven loslaten. Via een iets lossere structuur kan je als beleidsmaker gemakkelijker verantwoordelijkheid stimuleren. Inspraak wil ook zeggen dat burgers zelf proberen problemen op te lossen en niet voor per definitie elk idee bij de gemeente aankloppen. “Empowerment” noemt men dat met een ietwat academisch woord. De gemeente heeft hierbij vooral een ondersteunende rol.

“Het beleid neemt de bewonersplatforms au sérieux, maar neemt daardoor misschien ook te veel hooi op de vork. Elk bewonersplatform heeft zijn eigen verwachtingen. De stad kan dat evenwel allemaal niet opvolgen.” (een lid van de beleidswerkgroep)

“Met de zestigjarige bevrijding van Veurne hebben we met het bewonersplatform de handen uit de mouwen gestoken. Iemand had geboord dat er geen bevrijdingsfeesten zouden komen. Er was in Veurne geen voldoende budget voorhanden om het feest duchtig te vieren. Het bewonersplatform besliste toen om zelf iets op poten te zetten. We contacteerden de plaatselijke luchtmachtbasis met de vraag of ze ons wilden helpen. Daarnaast stuurden we brieven naar de regimenten die Veurne hadden bevrijd. Met goed gevolg allemaal. De mensen uit Schotland en Canada waren bereid om naar hier te komen en er zou ook een muziekkapel aanwezig zijn. We zochten en vonden ook een aantal sponsors. Via het middenstandsplatform kregen we er extra mensen bij. Langzaam maar zeker kreeg het vorm. Toen zijn we bij het stadsbestuur gaan

aankloppen. Die zag dat één en ander begon te lopen en is mee op de kar gesprongen. Het bestuur nam de receptie en het bevelaggen van de straten op zich. Het feest was een succes. We hebben er heel veel energie in gestoken. De bedoeling was om de wijk weer samen te brengen. En daar zijn we met het bewonersplatform in gelukt. Er is nu veel meer communicatie tussen de verschillende groepen in de wijk. En als je zelf dingen organiseert, krijg je het stadsbestuur mee. Er is terug leven in de wijk. De bewoners zien dat, hebben het gevoel dat het beweegt, vinden het tof en doen mee.” (een actief lid van een bewonersplatform)

De stoeptegels voorbij

Inspraak kan breed gaan. Het kan zowel de heropleving van een wijk, een nieuwe openbare inrichting van de straat als een algemene visie op de wijk, stad, dorp voor het komende decennium omvatten. De vraag is echter niet alleen over welke thema's burgers kunnen meedenken, meedoen en meebeslissen, maar ook hoe je de agenda openbreekt en je voorbij de spreekwoordelijke “losliggende stoeptegels” gaat. Indien je deze vraag niet stelt dan verzandt een inspraakorgaan gemakkelijk tot een klachtenbank.

“Je merkt dat sommige bewonersplatforms na een tijdje stilvallen. Het is niet altijd even gemakkelijk voor bewoners om voorbij de klachten te gaan. Andere slagen daar wel in. We moesten iets vinden om het vuur erin te houden.” (een lid van de beleidswerkgroep)

Hoewel het in de eerste plaats aan de bewoners blijft om de agenda te bepalen, kan de overheid de agenda meevoeden. Projecten van de hogere overheid, het ruimtelijke structuurplan, actieplannen van het beleidsplan hebben gevolgen voor een wijk of dorp. Veurne heeft beslist om hiermee naar bewonersplatforms te stappen. Zo krijgen de bewonersplatforms een rijkere agenda.

Maar de dingen die leven bij de bewoners blijven evengoed de agenda bepalen.

Voor de kleine concrete problemen heeft Veurne sinds kort de meldingskaart. Indien een melding het individu overstijgt, komt de vraag naar het bewonersplatform terug. Jaarlijks gebeurt een terugkoppeling van de resultaten aan het bewonersplatform.

Inbreng & daadkracht

Als je vraagt om mensen te laten meedenken, wil dit ook zeggen dat je er als beleidsmaker daadwerkelijk iets mee doet. Dat wil niet zeggen dat deze blindelings moet doen wat bewoners vragen. Bewoners verwachten van politici dat ze hun opvattingen en meningen hebben. Maar naar de mond praten en uiteindelijk niets doen, is dodelijk voor elk inspraakproces. Beleidsmakers mogen gerust knopen doorhakken. Durven kiezen en dit koppelen aan daadkracht is cruciaal mits dit rekening houdt met de verwachtingen van bewoners.

Mensen zoeken naar erkenning en bevestiging. Dat is niet alleen een schouderklopje op tijd en stond, maar ook het feit dat de eigen inbreng zichtbaar moet zijn in het resultaat. Mensen willen weten wat met hun ideeën is gebeurd, hoe het in het beleid vorm heeft gekregen. Dat veronderstelt terugkoppeling naar alle mensen die aan een initiatief: het communiceren van wat al dan niet overgenomen is, en het waarom daarvan. Is de inbreng van de bewoners niet terug te vinden in het uiteindelijke resultaat, dan zal het voor veel betrokkenen het gevoel geven dat het goed is geweest voor één keer maar dat het wellicht een maat voor niets was. De volgende maal zie je ze dan niet meer terug.

“Je krijgt toch zo'n 20 à 30 mensen rond de tafel die zich willen inzetten voor hun buurt. Mensen vinden dat dus belangrijk. Het staat zeer dicht bij hen. Ze beseffen dat er een oplossing komt. Dat de dingen worden aangepakt. OK, het lukt niet altijd maar de bewoners hebben het gevoel dat ze een stem hebben.” (een actief lid van een bewonersplatform)

“Het werkt langs twee richtingen. De stad komt ook dingen over de wijk te weten die ze niet wisten. Aan de steenweg werden bijvoorbeeld op een bepaald moment bomen omgebakt. Wij hebben er toen een vraag over gesteld via het bewonersplatform. De stad wist niet dat die bomen werden omgebakt en heeft maatregelen genomen.” (een actief lid van een bewonersplatform)

“Je moet er aan trekken en sleuren. Je moet er in investeren als beleid. Je mag niet zeggen 'ze willen niet' en ze dan laten vallen.” (een betrokken politicus)

Het beleids- en realisatieproces: synthese

De verslagen met vragen en aanbevelingen van de bewonersplatforms gaan naar het college van burgemeester en schepenen voor behandeling. Omgekeerd kan ook het stadsbestuur adviesvragen richten aan de bewonersplatforms. De participatiereflex groeit beetje bij beetje bij alle betrokkenen. De contactambtenaar vervult hierbij een cruciale rol als centrale contactpersoon tussen de bewonersplatforms en respectievelijk het stadsbestuur en de stadsdiensten.

De werkingspraktijk wijst uit dat de stad zich niet te veel als regelneef mag opstellen, en ruimte moet bieden voor eigen ideeën en initiatieven van de bewonersplatforms.

4. Participatie als leerproces

Het opzetten van inspraak vraagt om voortdurende opvolging en bijsturing. Om de gang van zaken te overzien vanuit verschillende invalshoeken, koos de Stad Veurne voor een onafhankelijk van elkaar functionerende overleggroep (het coördinatorenoverleg) en een reflectiegroep (de beleidswerkgroep). Zij moeten het proces mee ondersteunen en/of bewaken om zo tot meer kwaliteit van de participatieve besluitvorming te komen.

Coördinatoren & coördinatorenoverleg

De kwaliteit van het bewonersplatform hangt mee af van de coördinator. De coördinator houdt het bewonersplatform samen, trekt aan de kar en vult de agenda. Iedere coördinator heeft zijn eigen stijl en maakt het bewonersplatform tot wat het is.

“Je kan er natuurlijk een klaagbank van maken. Maar als coördinator mag je dat niet laten gebeuren. Een coördinator is iemand die positief ingesteld is. Die veel ideeën heeft over hoe je de dingen kan aanpakken. Je moet goed kunnen luisteren naar wat de mensen zeggen, alert genoeg zijn om het beleid iedere keer opnieuw te bewerken. Maar bovenal vooral positief zijn. Je moet zelf dingen organiseren, mensen proberen mee te krijgen. Daardoor springen andere verenigingen en organisaties mee op de kar.” (een actief lid van een bewonersplatform)

“De ideale coördinator moet in de wijk zitten en contacten hebben met de mensen. Hij mag zeker en vast geen politiek mandataris zijn. Hij moet proberen wat er leeft naar boven te halen en op de agenda van het bewonersplatform te zetten. Hij mag niet ‘uit de boogte’ met mensen omgaan. Hij moet alle bewoners serieus nemen.” (een actief lid van een bewonersplatform)

“Het bewonersplatform staat of valt met de coördinator. Met goede wil kom je al een heel eind, maar het is jammer genoeg niet voldoende.” (een beleidsmaker)

Om de coördinatoren een extra steun in de rug te geven is er het coördinatorenoverleg. Het coördinatorenoverleg brengt alle coördinatoren en de secretarissen op regelmatige tijdstippen samen. Samenlevingsopbouw Westhoek neemt daarbij de leiding op zich. Via het coördinatorenoverleg leren de platforms elkaar kennen, kunnen ze van elkaar leren, kunnen ze elkaar ondersteunen. Buiten het uitwisselen van ervaringen is het overleg een communicatiekanaal met het beleid.

Een positief voorbeeld van een verwezenlijking op aangeven van een bewonersplatform.

“Het coördinatorenoverleg vind ik heel nuttig. Je leert elkaar kennen en hoort hoe de anderen het aanpakken. Je steekt er al eens een goed idee van op. Als het allemaal niet wat te veel wordt natuurlijk. Het blijft immers vrijwilligerswerk. De ene heeft al wat meer tijd dan de andere.” (een coördinator van een bewonersplatform)

Ook vorming krijgt zijn plaats op het coördinatorenoverleg. Inspraak leert men niet alleen al doende. Vorming is een essentieel element zodat de deelnemers hun rol zo goed mogelijk kunnen vervullen. Het kan allerlei richtingen uitgaan: hoe kan ons platform zoveel mogelijk mensen bereiken, hoe zit de gemeente nu eigenlijk in elkaar, ... ? Belangrijk is dat het een antwoord biedt op reële vragen of bekommernissen van de coördinatoren en hun platforms.

Net zoals de bewonersplatforms zelf, heeft ook het coördinatorenoverleg nood aan tijd om te groeien. Het vraagt voor de betrokkenen een hele mentale klik om verder te kijken dan het eigen dorp of de eigen wijk. Dat is niet altijd even eenvoudig. De verschillen kunnen soms groot zijn omdat elk platform zijn eigenheid heeft. Samenlevingsopbouw Westhoek speelt hierbij een belangrijke rol. Zij geeft vanuit haar expertise de nodige input om constructief verder te bouwen en stimuleert de coördinatoren om stil te staan bij de eigen werking.

De beleidswerkgroep

Minstens viermaal per jaar komt de beleidswerkgroep samen. De beleidswerkgroep bestaat in Veurne uit de bevoegde schepen, gemeenteraadsleden uit de verschillende fracties, de contactambtenaar, de communicatie-ambtenaar, evenals enkele medewerkers van Samenlevingsopbouw Westhoek, het Westhoekoverleg en het in het communicatie & participatie gespecialiseerde onderzoekscentrum Memori (KHMechelen).

Samenlevingsopbouw Westhoek neemt de vragen, opmerkingen en problemen die in het coördinatorenoverleg geopperd worden mee naar de beleidswerkgroep. Samenlevingsopbouw Westhoek vertolkt op de beleidswerkgroep tevens wat er leeft bij de bewoners en hoe zij omgaan met hun platforms. Hun ondersteuning van de bewonersplatforms is een essentieel onderdeel voor het welslagen van het project. Niet elk platform wordt overigens door Samenlevingsopbouw individueel begeleid. Enkel waar de nood zich voordoet of er vraag naar is, gebeurt dit. Verder nemen ze agendapunten mee vanuit het coördinatorenoverleg. Memori (onderzoekscentrum Katholieke Hogeschool Mechelen) geeft inhoudelijke ondersteuning. De onderzoekers helpen met hun helikopterperspectief de blik te verruimen, doelstellingen scherp te stellen, duiding te geven, mogelijkheden en beperkingen te onderkennen, principiële en praktische suggesties te doen.

De beleidswerkgroep zorgt voor de implementatie van de werking van de bewonersplatforms binnen het lokaal beleid. Gedurende de vergaderingen van de beleidswerkgroep kwam men tot sterkte-zwakteanalyses en suggesties voor verbeteringen in de lerende organisatie waar de stad Veurne en de bewonersplatforms deel van uitmaken.

“De beleidswerkgroep is voor mij een steun in de rug. Je voelt je na zo’n vergadering terug gesterkt en kan er weer tegenaan gaan. Tenslotte zit je steeds met de vraag of je het wel goed doet. Of je de dingen juist aanpakt.” (een lid van de beleidswerkgroep)

Evalueren

Het model van de bewonersplatforms is niet af. Het kader is er wel, maar er zijn beslist nog een aantal kinderziektes en tal van aandachtspunten. Tussentijdse evaluaties helpen dit op te sporen. Intern gebeurt dit door de beleidswerkgroep en het coördinatorenoverleg. Een externe partner kan bij de doorlichting helpen. Een partner als Samenlevingsopbouw heeft een brede kijk op de dingen en kunnen putten uit een grote praktijkervaring. In bijlage voegen we een door Memori ontwikkelde checklist toe, die als leidraad dient bij de evaluatie van de werking van dit participatiemodel met bewonersplatforms.

Participatie als leerproces: synthese

Het werken met bewonersplatforms is een leerproces voor alle betrokkenen: leden van bewonersplatforms, beleidsmensen, ambtenaren, opbouwwerkers. Het werkmodel van bewonersplatforms heeft nood aan continue verfijning en afstemming. Daartoe zette de Stad Veurne respectievelijk het coördinatorenoverleg en de beleidswerkgroep op.

Het coördinatorenoverleg is de plek waar coördinatoren praktische problemen en werksuggesties in de groep brengen, en van elkaar geleerd kan worden.

De beleidswerkgroep bevat tevens participatiespecialisten. Vanuit een helikopterperspectief reikt ze aan welke keuzes gemaakt moeten worden, komt ze tot sterktezwakte analyses, en streeft ze structurele verfijningen van het participatiemodel na.

Zowel in het coördinatorenoverleg als in de beleidswerkgroep is er een wezenlijke inbreng van Samenlevingsopbouw Westhoek.

**! WAT IS UW TOP DRIE ?
STEENKERKE**

- wonen en woonomgeving
- verkeer en vervoer
- relatie met het beleid
- sociaal leven en bewonersinitiatieven
- voorzieningen / winkels
verpleeghuis / leerzone

Vrijdag 11 maart 2005
om 20 uur
Polyvalente zaal

**We nodigen je graag uit naar de
OPEN-BEWONERSVERGADERING**

Partners :
Bewonersplatform Steenkerke, Stad Veurne, Samenlevingsopbouw,
Westhoekoverleg, Provinciebestuur, Memoria

5. Draagvlak: het zit van binnen...

Het opzetten van inspraak en participatie werkt erg stroef als maar weinigen er in geloven. Er zijn hier trouwens verschillende betrokkenen: bewoners, mandatarissen en ambtenaren. Idealerweise zijn ze alle drie overtuigd van het belang en het nut van participatie, én werken ze er volop aan mee.

In de praktijk bereik je dat draagvlak bij bewoners, mandatarissen en ambtenaren zelden vanzelf. Vaak zijn er vooroordelen, minder positieve ervaringen van vroeger, of spelen nog andere weerstanden een rol. Draagvlak voor inspraak en participatie is iets wat moet groeien. Die groei zet zich door van zodra eerste resultaten zichtbaar worden, en blijkt dat wie meedoet terdege au sérieux wordt genomen.

Draagvlak bij de mandatarissen

Om inspraak te laten slagen moet je een goede inbedding in de politiek hebben. Ervaring bij de Vlaamse lokale overheden leert dat het organiseren van inspraak vaak de ‘dada’ is van één ‘verlichte’ schepen of burgemeester, die probeert de anderen mee te trekken. Soms lukt dat, maar doorgaans gaat het dan om initiatieven die slechts een kort leven kennen. Het is dus zaak om het “ouderschap” niet bij die ene trekker te laten, maar om ook andere mandatarissen en hun partijen het principe en de wijze van inspraak mee te laten ondersteunen. Inspraak kan pas lukken als zowat het hele beleid het draagt.

Dat politieke sleutelfiguren mee hun schouders onder het project zetten, is een belangrijke succesfactor. Een groepje van enthousiastelingen kan de doorslag geven. Zo gebeurde het ook in Veurne. Een werkgroep werd opgericht om inspraak in concrete daden om te zetten. De werkgroep bestond uit de bevoegde schepen, de fractievoorzitters, enkele gemeenteambtenaren en mensen van samenlevingsopbouw Westhoek. Bijzonderheid was dat gemeenteraadsleden uit de verschillende fracties mee aan tafel zaten waarbij ook de oppositie niet werd vergeten! Een tweede sterk punt was dat het ging om een gemengde groep van ambtenaren en politici, die samen nadachten over een beleidsvraagstuk. Voor Veurne was dit een trendbreuk.

Het engagement en de betrokkenheid van politici gedurende het hele verloop is een cruciaal punt. Een bewonersplatform mag steeds leden van het college uitnodigen om aanwezig te zijn op een vergadering. Politici krijgen zo een nieuw forum om over het beleid te vertellen. Bewoners voelen zich au sérieux genomen.

Daarnaast mogen politici in Veurne ook op eigen initiatief deel uitmaken van de bewonersplatforms. Ze mogen er echter geen bestuursfunctie op zich nemen. Voor politici is het mogen deel nemen aan een bewonersplatform belangrijk. Zo kunnen ze voeling houden met wat er leeft. Het potentiële gevaar dat ze misschien het laken naar zich toe trekken blijft. Maar over het algemeen zijn de bewonersplatforms sterk genoeg om de politicus op zijn rol en plaats te duiden.

De rollen van de politici en bewoners zijn vastgelegd in een afsprakennota (spelregels, krijtlijnen,..). Het is een levend document waar zowel bestuur en/of bewoners een inbreng in hebben.

Draagvlak bij de ambtenaren

Zowel bij binnen- als bij buitenlandse lokale overheden worden ambtenaren nogal eens vergeten in het inspraakverhaal. Nochtans zijn zij het die het beleid in de praktijk vorm moeten geven. Als men diensten en hun ambtenaren niet van bij aanvang op een of andere positieve manier bij het inspraakverhaal betrekt, ontstaan er weerstanden en spanningen. De kans is dan groot dat men participatie gaat beschouwen als een verschijnsel dat de intern netjes opgemaakte prioriteiten en dienstplanningen doorkruist.

Om kortsluitingen in het inspraakproces te vermijden koos men er in Veurne voor om een selectie van ambtenaren al van in de beginfase te betrekken. Zij maakten deel uit van de werkgroep samen met de politici. Daarnaast speelt de contactambtenaar een cruciale rol. Het knooppunt is de tussenschakel tussen bewonersplatforms, beleid en ambtenarenkorps. (zie ook elders in deze brochure)

Het is belangrijk om inspraak in te bedden binnen de gemeentelijke diensten. Omgaan met bewonersgroepen vraagt immers een andere houding. De eigenheid van inspraak en participatie confronteert de ambtenaar nog directer dan hij al gewoon is met vragen, problemen, opmerkingen van burgers. De ambtenaar wordt daarbij meer dan ooit een ambassadeur van de gemeente. Die ambassadeur heeft hierbij niet alleen een vertegenwoordigende maar ook een diplomatieke functie: ideeën, afstemming, prioritering en haalbare uitvoering zo dicht mogelijk bij elkaar brengen.

Eenmaal er een organisatorische basis is, komt het er op aan om een participatiereflex op te wekken bij de lokale overheidsdiensten: een reflex om burgers te betrekken op precies die werkingsdomeinen waar de inbreng van inwoners meerwaarde heeft voor bestuur en/of burger.

Het is hierbij een aanrader om van in het begin extra aandacht te hebben voor die diensten waar het voorspelbaar is dat net hun werkterreinen aan bod zullen komen. Doorgaans gaat het om de diensten openbare werken, politie, burgerzaken en communicatie. De Vlaamse inspraakpraktijk toont volgende top 5 van bewonerszorgen:

1. losliggende stoeptegels
2. zwerfvuil
3. verkeersonveiligheid
4. groenbeheer
5. kinderen- en jongerenthema's

“Hier in Veurne trachten we voorbij de losliggende stoeptegels te gaan. We willen meer dan dat. We werken nu aan de concrete uitwerking van dorps- en wijkplannen samen met de bewonersplatforms.” (een lid van de beleidswerkgroep)

De betrokken diensten moeten beseffen dat opmerkingen of suggesties van burgers niet alleen beschuldigend of bedreigend hoeven te zijn. Ze moeten integendeel helpen om te inventariseren en te prioriteren waar en hoe er actie moet worden ondernomen.

Draagvlak bij bewoners

Bewoners doen bij voorkeur mee aan het inspraakgebeuren, en ze moeten erin geloven. Meer nog: wie zelf om een of andere reden niet participeert, moet het bestaan van de inspraakkanalen en processen minstens kennen, ze accepteren en ze bij voorkeur ook appreciëren.

In een institutioneel verkaveld land als België is de politieke cultuur niet van die aard dat inwoners staan te popelen om te “mogen participeren”. Belgen staan van nature eerder sceptisch tegenover overheid en politiek. Het vertrouwen in overheidsinstellingen is matig tot zwak. Op gemeentelijk vlak valt dit verhoudingsgewijs doorgaans nog mee. Al is hier natuurlijk de ene gemeente de andere niet.

Inspraak veronderstelt dat de burgers meedoen. Maar “de” burger bestaat niet. Elke stad of gemeente kent een grote variatie aan inwoners en groepen inwoners. Moeten die allemaal meedoen, of volstaat het als enkelingen participeren? Nogal wat beleidsmensen in steden en gemeenten staren zich hier blind op bijvoorbeeld deelnemersaantallen bij inspraakvergaderingen. Je zou het “inspraakdrang” kunnen noemen: iedereen zou mee moeten doen. Maar zo werkt de participatierealiteit niet. Bij inspraakvergaderingen is de publieksopkomst vaak beperkt. Organisatoren geraken hier geregeld door ontmoedigd. En zelfs waar veel volk is, zijn bepaalde doelgroepen vaak ondervertegenwoordigd: jongeren, etnisch-culturele minderheden, kansarmen... . Is die participatie dan nog wel waardevol?

Hier kunnen we duidelijk stellen dat inspraak & participatie **niét** veronderstellen dat iedereen mee **moét** doen opdat dit proces waardevol zou zijn. Er gelden hier namelijk wel enkele andere elementair democratische uitgangspunten:

1. Iedereen die dat wenst, moet kunnen participeren: dat veronderstelt laagdrempelige inspraakkanalen;
2. Iedereen, ook wie niet participeert, moet geïnformeerd worden over de resultaten van die participatie;
3. Voor specifieke doelgroepen is vaak een specifieke aanpak nodig, zowel om hen te stimuleren tot participatie als om hen hierover te informeren;
4. Periodiek moeten er oproepen en stimuli zijn om nieuwe mensen in het participatiegebeuren te betrekken: kwestie van in de loop der jaren de op zich vrij voorspelbare participatievermoeidheid en eventuele bloedarmoede bij de eerste generaties van participanten te compenseren.

In deze gevallen is participatie waardevol, zelfs al doet niet iedereen mee. Want nooit zal iedereen meedoen. Interesse, beschikbaarheid van tijd, sociale en intellectuele vaardigheden, vertrouwen, al dan niet aanvoelen van een eigen sociale verantwoordelijkheid, ...: het zijn allemaal factoren die bepalend zijn voor de participatiegraad. En wie ook echt wilt participeren, zal nooit in alle, maar hooguit in een selectie van inspraakthema's geïnteresseerd zijn.

Op trektocht

"Op een bepaald moment trokken we met onze werkgroep van initiatiefnemers naar de dorpen en wijken van de stad om de methodiek van de bewonersplatforms uit te leggen. We noemden het 'trektochten'. Het vroeg een serieus engagement van de leden van de werkgroep. Bijna wekelijks trokken we naar de dorpen en wijken, maar het was een fantastische ervaring.

Heel wat volk kwam er op af. In Steenkerke bijvoorbeeld zat de zaal stampvol. We hadden dat helemaal niet verwacht. We hadden slechts één tafel met 20 stoelen klaargezet, meer niet. Die opkomst van de bewoners was belangrijk voor ons. Het was voor ons een bevestiging dat er wat leefde, dat we verder konden.

We hadden al de politici uit onze werkgroep mee, om mee het model uit te leggen en eventueel de gemoederen te bedaren. De mensen waren tamelijk positief, maar er leefde ook heel wat wantrouwen door vroegere ervaringen. Sommigen kafferden ons zelf uit.

Op het einde van de avond vroegen we een engagement van de bewoners. We hadden een registratieformulier bij voor diegenen die mee wilden doen. Het was enerzijds een drempel maar anderzijds moet je ergens op kunnen terugvallen. Het mag niet te vrijblijvend zijn". (een initiatiefnemer van de bewonersplatforms)

Het nabijheidsprincipe

Mensen participeren doorgaans pas als ze zich op een of andere manier persoonlijk aangesproken voelen: bijvoorbeeld omdat het gaat om de eigen, heel nabije woonomgeving.

De sleutelementen tot succes zijn daarbij:

1. een persoonlijke en niet al te ambtelijke uitnodiging tot participatie;
2. de nadruk op thema's in de nabijheid van de leefomgeving (wonen, vrije tijd, werken) van mensen;
3. het gevoel van betrokkenheid, waardering en ernstig genomen te worden: merken dat je als participerende burger echt mee het verschil maakt;
4. concrete resultaten zien, ook op korte termijn.

Door de dingen die verwezenlijkt zijn zichtbaar te maken en in de aandacht te brengen, ontstaat er meer vertrouwen. Het vergroot het draagvlak en het kan stimulerend werken voor potentiële participanten. Het geeft de voortrekkers ook de nodige steun om verder te doen. Een kink in de kabel is dat de oplossing van sommige problemen (bijvoorbeeld de heraanleg van een kruispunt) de nodige tijd en middelen vragen. Het is in die gevallen uiterst belangrijk om de betrokken bevolking te informeren over de stand van zaken en de redenen voor de eventuele traagheid waarmee projecten al dan niet op gang komen.

Meersporenparticipatie

Een effectieve participatiewerking veronderstelt dat een mix van methoden wordt ingezet, aangepast aan elke beoogde doelgroep. Je kan ze nu eenmaal niet allen met dezelfde methodiek benaderen: dat werkt niet. De kans is klein dat allochtone inwoners of jongeren zich met velen tegelijk vlotjes engageren in bijvoorbeeld een bewonersplatform zoals in Veurne. Dan dringt zich een diverse, en per doelgroepgerichte aanpak op. In vrij veel gemeenten kan je bijvoorbeeld grote groepen jongeren bereiken door de lokale scholen en de jeugdverenigingen op een aangepaste manier te betrekken.

De verschillende initiatieven moeten daarna evenwel terug samengebracht worden. Het moet er mee voor zorgen dat ook de bewoners onderling elkaar beter leren kennen en begrijpen. Evenwichtige participatie is om die reden de som van alle participatie-initiatieven.

De eigen achtertuin voorbij

Inspraak is een leerproces. Een eerste inspraakmoment in een dorp of wijk lijkt vaak op een persoonlijke klachtenbank: de meeste mensen komen er hun individueel probleem uit hun hoogst individuele leefomgeving vertellen. Slechts weinigen brengen problemen aan die het straatniveau overstijgen. In een inspraakproces dat meer te betekenen heeft dan een occasionele ontmoeting tussen burgers en beleidsmensen, zijn er geleidelijk aan nieuwe impulsen nodig. Het is de taak van het beleid de inspraakagenda mee te voeren, zij het zonder dat het al te dirigistisch mag overkomen. In Veurne groeit bij stadsbestuur en –diensten geleidelijk de reflex om de bewonersplatforms te betrekken bij en mee te laten nadenken over beleidsvraagstukken. Dit is belangrijk om ook op termijn het participatieve vuur brandend te houden.

Niet alleen op de wereld

Bij de ene gemeente is al meer dan de andere “het middenveld” een actieve participant: verenigingen, middenstandsorganisaties, spontaan ontstane buurtcomités, actiegroepen... . Ze zijn vaak stevig verankerd in het buurtleven of hebben een sterke binding met een specifieke doelgroep. Ook het opbouwwerk speelt hier regelmatig een rol.

Bewonersgroepen en actiecomités hebben soms, maar ook weer niet altijd, een grote mobilisatiekracht en redelijk wat vertrouwen bij hun eigen publiek. In elk participatiemodel is het cruciaal dat er ruimte is voor een of andere waardevolle inbreng vanuit deze basisgroepen. Zij moeten het gevoel hebben een volwaardige partner te zijn. Participatiesystemen die dit niet doen, krijgen vroeg of laat te maken met spanningen of conflicten. Die lessen heeft men bijvoorbeeld ook aan den lijve ervaren in een stad als Antwerpen, waar men binnen het eigen model voor wijkoverleg gaandeweg tot de vaststelling kwam dat de inbreng van reeds bestaande bewonersgroepen een kritische succesfactor in het participatieproces is.

Heel wat actoren zijn reeds bezig op het terrein van de inspraak. Een gemeente telt verschillende adviesorganen zoals de Cultuurraad, Gecoro (Gemeentelijke Commissie Ruimtelijke Ordening), Jeugdraad, Milieuraad... . Waar het wel eens fout loopt is dat deze raden veelal naast elkaar werken, elk op zijn domein. Wisselwerking tussen de verschillende raden is er nauwelijks of niet. Ook de dialoog met de bewoners is grotendeels onbestaande. Dit patroon doorbreken vraagt een vernieuwende visie. In Veurne tracht men hier via de bewonersplatforms op in te spelen. De adviesraden kunnen de bewonersplatforms betrekken en bevragen vooraleer adviezen te verlenen aan het stadsbestuur. Bijgaand voorbeeld van de verkeerscommissie is een goede illustratie van verandering in structuren, een veranderde houding tussen burger en bestuur en een meer open communicatie.

“Eén van de adviesorganen van de stad is de stedelijke verkeerscommissie. De verkeerscommissie adviseert het beleid in alle dossiers van verkeerstechnische aard. De commissie bestaat deels uit specialisten, deels uit vertegenwoordigers van de politieke fracties. Vroeger was de verkeerscommissie voor de bewoners een gesloten bastion. Het hoe en waarom voor een negatieve advies werd niet meegegeven tot grote frustratie van de bewoners. Enerzijds was dat te begrijpen. Het was voor de verkeerscommissie moeilijk in te schatten van wie de vraag kwam. Ging het om één iemand of over een hele buurt.

Nu zijn de bewonersplatforms een duidelijke partner. Vragen worden vooraf binnen een gemengde werkgroep voorbereid. Het geeft meer kans op slagen bij de verkeerscommissie. Een mooi voorbeeld was een vraag naar verkeersremmers in een bepaalde straat. De verschillende partners kwamen tot een gesprek. De dingen kunnen dan uitgelegd worden, wat kan en niet kan. Vervolgens maakt de technische dienst een plan en volgt een proefopstelling met een plaatsbezoek. Samen met de buurt en het bewonersplatform wordt gekeken of het werkt. Dan pas gaat het naar de verkeerscommissie die negen op de tien maal positief adviseert.

Het is prettig werken zo. Je hebt rechtstreeks contact met de bewoners. Je hoort de mensen, maar je kan ook uitleggen wat wel/niet kan en waarom. Het beleid staat zo veel dichtbij de mensen.” (een betrokken ambtenaar)

Draagvlak: synthese

Participatiewerking veronderstelt co-ouderschap hierover bij zowat alle mandatarissen. Maar diensten en ambtenaren moeten het uiteindelijk doen. Ze moeten reeds vroeg in het participatieproces betrokken worden.

Inspraak is waardevol, ook als niet "iedereen" meedoet. Maar: iedereen moet weten dat de participatiemogelijkheid bestaat en blijft bestaan. En iedereen moet geïnformeerd worden tot wat het participatieproces concreet leidt.

Participatie start in de nabijheid van de leefomgeving van de burger. In een gevorderde fase, kan die reikwijdte verruimd worden, met impulsen daartoe vanuit de lokale overheid.

Bestaande officiële adviesorganen, en spontaan gegroeide bewonersgroepen moeten een eigen rol hebben in het participatieproces.

Een bord aan de ingang van het dorp zorgt voor de nodige 'richtbaarheid'.

6. Communicatie

In een participatieproces is er weinig dat zo storend en demotiverend kan werken als slechte communicatie. “Slecht” kan dan betekenen dat informatie onvolledig, laattijdig, in een onbegrijpelijke taal, met een onvriendelijke toon, aan de verkeerde doelgroep en/of via een verkeerd kanaal gecommuniceerd wordt. Ook in het participatiemodel van Veurne zijn er veel rechtstreeks of onrechtstreeks betrokkenen bij het participatiegebeuren, die allemaal in min of meerdere mate op de hoogte moeten worden gehouden. Veurne ontwikkelde voor zowat elke noodzakelijke communicatielijns minstens één communicatiekanaal.

ZENDER:	Vanwege stad	Vanwege bewonersplatform
DOELGROEP:		
Voor alle inwoners van Veurne	Stedelijk informatieblad & website	Af en toe: Stedelijk informatieblad
Voor alle inwoners van dorp/wijk waar het BP actief is	Bewonersbrieven & website	Wijkkrant
Voor (de leden van het) bewonersplatform	Collegeverslag & contactambtenaar	BP-verslag
Voor de Stad: college van burgemeester en schepenen	(niet van toepassing)	BP-verslag
Voor de Stad: gemeenteraadsfracties	BP-verslagen en Collegeverslagen	BP-verslag
Voor de Stad: rechtstreeks betrokken diensten	Collegeverslag & contactambtenaar	Collegeverslag & contactambtenaar
Voor de Stad: niet rechtstreeks betrokken diensten	(niet van toepassing)	(geen medium)
Tussen de bewonersplatforms	(niet van toepassing)	Coördinatorenoverleg, wijkkranten, nieuwsbrief SOW
Pers	Persberichten en persontmoetingen	Persberichten en persontmoetingen

De communicatiekanalen vanwege respectievelijk de Stad en de Bewonersplatforms naar hun doelgroepen

Zelfdiscipline

Het bij elkaar brengen en tijdig schriftelijk of mondeling communiceren van die informatie vergt zorg en enige stiptheid. Tussen het vele werk door is dat voor de betrokken “zenders” niet altijd vanzelfsprekend. Bij de stad hebben alle betrokkenen 101 dingen te doen. Bij de bewonersplatforms zelf is ook de communicatiewerking gebaseerd op vrijwilligerswerk, met alle wisselvallige engagements van dien.

“De communicatie verloopt niet altijd even vlot. Soms wordt er niet geantwoord op de vragen. Ze zouden ons over sommige zaken toch wel beter mogen inlichten. Zo lopen we altijd achter de feiten aan.” (een actief lid van een bewonersplatform)

Zelfdiscipline veronderstelt hier ook dat de volgorde van de communicatie gerespecteerd wordt. De afsprakennota voorziet hiertoe dat het college van burgemeester en schepenen en de bewonersplatforms zich principieel engageren om eerst elkaar te informeren over adviezen, beslissingen en standpunten vooraleer hiervan eventueel de pers op de hoogte te brengen. Kwestie van te vermijden dat bijvoorbeeld eerste, soms nog weinig onderbouwde ideeën of vaststellingen voortijdig een eigen leven gaan leiden.

In Nederland hanteren besturen hier regelmatig een “communicatieparagraaf” bij het formuleren van beslissingen. De communicatieparagraaf is een toevoeging bij genomen beslissingen. Daarbij formuleert men wie over een besluit moet geïnformeerd worden, met mogelijke aanduiding van de communicatiekanalen en de termijn waarbinnen dit moet gebeuren.

Aanhoudende communicatie

Belangrijk daarbij is dat de communicatie ook blijft plaats vinden nadat een advies tot een beslissing heeft geleid en die uitgevoerd wordt. De uitvoering van een beslissing kan soms even duren en is niet altijd of niet meteen zichtbaar. Daarom is het belangrijk dat de betrokkenen hierover geïnformeerd worden. Zoniet krijgen deze de indruk dat er uiteindelijk niets gebeurt of begrijpen ze de redenen niet waarom een advies of beslissing niet of laattijdig wordt opgevolgd.

“Bij een beraanleg van een plein of een straat proberen we altijd adviezen te geven aan het schepencollege. Bijvoorbeeld bij een voorlopige verkeersopstelling in een straat kregen we vraag om even te polsen bij de bewoners wat ze er vonden. We hebben dat ook gedaan en hebben onze bevindingen gegeven. Dat wordt dan toch redelijk goed opgevolgd. Wat jammer is, is dat er niet wordt doorgecommuniceerd. We geven onze adviezen en dan boren we niets meer van totdat de straat wordt beraangelegd. We kaarten dat ook aan en daar krijgen we dan antwoord op en vaak is dat antwoord ook heel correct. We hadden bijvoorbeeld een verkeersdrempel gevraagd. We kregen dan als antwoord dat er geen drempels werden geplaatst, maar zonder de reden waarom dat dan zo is. We hebben dan gevraagd waarom er geen verkeersdrempels werden geplaatst? En dan kregen we antwoord dat het 's nachts te veel lawaai maakt, wat heel vervelend is voor de omwonenden. Een perfecte verklaring dus. Ze hebben dan een wegversmalling gemaakt in de plaats wat veel beter is, want het maakt geen lawaai en de auto's rijden ook traag.” (een actief lid van een bewonersplatform)

“Het mag allemaal niet te veel geld kosten. Pas op we hebben daar begrip voor, maar dan moeten ze vooraf ook zeggen wat kan en niet kan. We krijgen wel feedback via de contactambtenaar. Maar over het algemeen krijgen we te weinig uitleg. Als we dan rechtstreeks met de bevoegde schepenen gaan praten wordt alles van naadje tot draadje uitgelegd. Dan wordt alles meteen duidelijk. Moesten ze dat onmiddellijk doen, dan zou dat niet zo frustrerend zijn.” (een actief lid van een bewonersplatform)

Voorkeur voor persoonlijk contact en informatie op maat

Ook met betrekking tot inspraak en participatie geven de meeste betrokkenen de voorkeur aan een persoonlijke, vriendelijke manier van communicatie. Mondelinge communicatie is en blijft daartoe het meest geschikt, maar kan tegelijk ook erg tijdrovend zijn. Mondelinge communicatie staat toe om precies die toelichting te geven die betrokkenen nodig hebben. Voor het aanspreken van kansarme doelgroepen is dit zelfs een must.

“Rechtstreekse contacten zouden leuk zijn in plaats van iets te lezen in een verslagje. Als je de persoon voor je neus ziet is dat anders. Je kan de dingen concreter afspreken”. (een actief lid van een bewonersplatform)

Ook hier weer blijkt het enorme belang van de figuur van de contactambtenaar. Zijn communicatiereflexen en dito vaardigheden zijn in grote mate bepalend voor de kwaliteit van de communicatie.

“Het gaat vlugger door de betere contacten. De afstand tussen de stad en het dorp is kleiner. De communicatie met politici en ambtenaren verloopt veel soepeler.” (een actief lid van een bewonersplatform)

Dicht bij de burger blijven

De bewonersplatforms zijn precies opgericht om de bewoners van een dorp of wijk een stem te geven. Het is daarom erg belangrijk dat de bewonersplatforms veel aandacht en tijd besteden aan tweerichtingscommunicatie tussen het platform en de bevolking van het betreffende dorp of de betrokken wijk. Zoniet verliest het bewonersplatform draagvlak, representativiteit en op de duur ook legitimiteit: dan is ze eigenlijk niet meer de vertegenwoordiger van de bewoners.

De meeste bewonersplatforms in Veurne maken en verspreiden een wijkkrantje met behoorlijk wat nieuws uit de wijk, en over de activiteiten en plannen aldaar van platform en Stad. Belangrijk is vooral dat het een vlot krantje is met niet alleen staatsbladachtige verslagen maar ook ruimte voor bijvoorbeeld interviews, levendige reportages, weetjes over buurt en buurtbewoners, een activiteitenkalender... .

Tegelijk is het noodzakelijk om –afhankelijk van het thema- regelmatig bewoners of specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld kinderen, als het gaat om een speelpleintje) persoonlijk aan te spreken, mondeling of schriftelijk te bevragen, uit te nodigen op vergaderingen rond al dan niet specifieke thema's. In de praktijk van de bewonersplatforms zijn de engagementen en de ervaringen hier nogal wisselend.

“Er is vaak nog te weinig communicatie tussen de bewoners en de bewonersplatforms. Er zijn wel heel wat pogingen geweest om de bewoners nauwer te betrekken. Je hebt wel de krantjes bijvoorbeeld. En dat loopt goed. Ze worden gelezen en mensen vragen er zelfs naar: “Wanneer komt er nog eens een krantje uit?” vragen ze dan. De meeste bewonersplatforms zien er wel de nood van in. Maar ze weten niet goed hoe ze er aan moeten beginnen. Anderen vinden dat als de bewoners iets moeten weten, dat ze dan maar naar de vergadering moeten komen.” (een lid van de beleidswerkgroep)

De compostmeester doet zijn verhaal.

Communicatie: synthese

Om in een participatieproces zoals dat in Veurne frustraties, misverstanden en de bijhorende demotivatie te vermijden is een omvattende communicatiewerking een absolute noodzaak. Vanwege respectievelijk Stad en bewonersplatforms vallen daartoe heel wat communicatielijnen op te zetten naar verschillende interne en externe doelgroepen. Daartoe bestaan afspraken en communicatiekanalen. Die vergen de nodige zorg en zelfdiscipline.

Bovendien mag de communicatie gedurende het participatieproces niet plots stil vallen, omdat dit de mogelijk onterechte indruk geeft dat ook de participatie en of de uitvoering van een beslissing stil valt.

In de tweerichtingscommunicatie tussen Stad en bewonersplatforms is de contactambtenaar opnieuw de spilfiguur.

De bewonersplatforms moeten er door middel van aanhoudende tweerichtingscommunicatie voor zorgen dat ze zelf in nauw contact blijven met bewoners, met ook voldoende aandacht voor specifieke en soms moeilijk bereikbare doelgroepen.

Aanbevolen literatuur rond communicatie:

- ✓ Goubin, E. (2002) *Tante Mariette en haar fiets: handboek overheids- en verenigingscommunicatie*. Brugge, Vanden Broele, 300 blz.
- ✓ Goubin, E, en Mestiaen, B (2003). *Elkaar vinden: bouwstenen voor de communicatie met kansarme doelgroepen*. Brussel, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. (brochure gratis downloadbaar via www.vlaanderen.be/overheidscommunicatie).
- ✓ Verbal Vision (2005). *Etnocommunicatie: communiceren met een multicultureel publiek*. Brussel, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. (brochure gratis downloadbaar via www.vlaanderen.be/overheidscommunicatie).
- ✓ Vande Velde, M., en Vranken, J. (2005). *Bruggen over woelig water. (Hoe) kunnen de hulpverlening, het middenveld en de media de kloof tussen armen en de rest van de samenleving overbruggen?* Antwerpen, Universiteit Antwerpen, Oases. (brochure gratis downloadbaar via www.ua.ac.be)

Ook de regionale televisie betoont interesse.

7. Nog meer succesfactoren

In de vorige hoofdstukken stonden we reeds stil bij een aantal onontbeerlijke kritische succesfactoren voor een goede participatiewerking:

- duidelijkheid over de reikwijdte van de participatie: hoe ver en waarover kan die gaan?
- heldere en relatief eenvoudige structuren;
- wederzijds respect binnen een blijvend engagement;
- niet alleen praten, maar ook realiseren;
- de noodzaak van draagvlak bij alle actoren (bewonersplatforms, bewoners, mandatarissen, stadsbestuur, stadsdiensten en hun ambtenaren), met ruimte voor een waardevolle en gewaardeerde rol voor elk van hen in het participatieproces;
- realisme wat betreft de mate van engagement van elke individuele burger, afhankelijk van thema en duur van het engagement, en de individuele persoonlijkheid en ingesteldheid van elkeen;
- gerichte, tijdige en kwaliteitsvolle communicatie tussen alle betrokkenen;
- beseffen dat er een leerproces aan de gang is, alle betrokkenen stimuleren om de kwaliteit van de participatie te optimaliseren, en daarvoor waar mogelijk ook externe expertise inbrengen;
- geen enkel model, ook niet dat van de bewonersplatforms, mag al te rigide gehanteerd worden: er moet ruimte blijven voor aanvullende participatie-initiatieven waar dit nodig blijkt.

We vervolledigen dit lijstje met een aantal extra aandachtspunten.

Beleidsruimte bieden

Inspraak moet ruimte krijgen. Het is niet iets dat bij de gewone werking van een lokale overheid er zo maar even tussendoor kan bijgenomen worden. Inspraak is een zeer intensief proces. Het vraagt de nodige ruimte en inbedding in het beleid. Iedereen, zowel bewoners als beleid, moet vooraf zo precies mogelijk weten wat de grenzen en de beperkingen zijn, wat kan en niet kan, wat ze kunnen verwachten en hoe ver hun inbreng wel en niet kan gaan. Inspraak betekent dat het beleid ruimte geeft voor inbreng van buitenaf.

Voor beleidsmensen is dat over het algemeen even aftasten en wat aarzelend over de brug komen. Daarom is een duidelijk kader zoals dat van Veurne essentieel.

Kiezen voor volwaardige inspraak veronderstelt dat er ruimte is om in te breken op bestaande structuren en plannen. Het vraagt een mentaliteitswijziging bij beleidsmakers en ambtenaren. De rol van politici is dan eerder deze van regisseur en facilitator, die bovendien waar dat nodig is knopen doorhakt. De rol van de ambtenaar verschuift dan verhoudingsgewijs meer naar informeren en ondersteunen. Het is een andere werkwijze dan de klassieke manier van besturen.

“Neem nu het belbusproject. We hebben hier in Steenkerke een schooltje. Toch kwamen de kinderen van het naburige Avekapelle hier niet naar school, maar gingen ze naar Veurne dat toch wel een paar kilometer verder ligt. Waarom? Er reed geen bus tussen Steenkerke en Avekapelle, maar wel tussen Avekapelle en Veurne. Nu hadden we met het bewonersplatform gevraagd om een bus in te leggen naar de school in Steenkerke. We zijn dan samen met de schepenen naar De Lijn getrokken. Een rechtstreekse lijn kon niet, maar we hebben wel een belbus gedaan gekregen. Als je weet dat onderhandelen met De Lijn niet zo’n eenvoudige opgave is, is dat toch wel een mooi resultaat. Nu zijn er toch een achttal kinderen van Avekapelle die in Steenkerke school lopen.” (actief lid bewonersplatform)

Geesten mogen rijpen

Een kwaliteitsvol participatieproces, zoals dat in Veurne wordt nagestreefd, vertrekt niet van het idee van een instant democratie, zoals dat bijvoorbeeld doorgaans bij referenda het geval is. Bij een referendum stelt zich een concrete vraag rond een bepaald thema, waarbij men doorgaans met een “ja” of “neen” een ongenueanceerd antwoord moet geven. Het gevraagde engagement is dan wel beperkt, en het veronderstelt niet per definitie dat de participanten met zijn allen in een denk- en leerproces zitten.

Interactief bestuur veronderstelt dat alle actoren (bewoners, beleidsmensen en ambtenaren) de elementaire bereidheid opbrengen om rond de verschillende thema's pro's en contra's, samen met andere aandachtspunten te inventariseren, te wikken en te wegen. Op deze wijze ontstaan weloverwogen en tegelijk gedragen beslissingen. Het is dus geen schande om meningen, ideeën en plannen te laten rijpen en evolueren. Wie in de loop van zo een proces van gedacht verandert, is doorgaans veeleer een verantwoordelijke doordenker dan een wispelturige bochtenmaker. Evenmin is het een schande om al eens in de minderheid te staan met een standpunt.

“Wat ik ook zo goed vind is dat aan dit bewonersplatform, is dat de mensen blijven komen, ook al balen ze niet altijd hun gelijk.” (een actief lid van een bewonersplatform)

Bloedarmoede intomen

Nogal wat beleidsmakers in Vlaanderen menen dat participatie pas waardevol is als iedereen meedoet. Dat is een begrijpelijk maar volstrekt onrealistisch uitgangspunt. Iedereen overal bij betrekken lukt nooit. Niet iedereen voelt zich geroepen of heeft zin. Er zijn bij alle betrokkenen onderlinge verschillen qua mate van engagement. Naast een kleine harde kern, zetten velen zich maar tijdelijk of rond bepaald thema's in. Mensen gaan en komen naargelang hun gevoel van betrokkenheid, hun tijdsbesteding en interesses. Zowel beleidsmensen als actieve bewoners, zoals in de bewonersplatforms, moeten leren leven met deze realiteit. Bovendien moeten ze er zich van vergewissen dat wie vandaag geen tijd heeft voor of zin heeft in participatie, mogelijk binnen enkele jaren wel belangstelling heeft. Bijvoorbeeld rond een specifiek thema, of als de betrokkene wegens bijvoorbeeld zelfstandiger wordende kinderen of minder professionele verplichtingen meer tijd kan maken om zich te engageren.

Samengevat betekent dit dat:

- inspraak en participatie niet door de strot van de mensen geduwd mag worden. Wie mee wenst te doen, moet dat kunnen, maar zonder daartoe verplicht te worden.
- wie bewust participeert moet beseffen, zeker binnen de context van bewonersplatforms zoals in Veurne, dat hij bij voorkeur niet alleen voor zichzelf maar voor de hele lokale gemeenschap aan de slag is.
- rond specifieke thema's mogelijk andere mensen betrokken kunnen worden.
- er zeer regelmatig oproepen zijn om nieuwe mensen aan te trekken, en de “anciens” op termijn ook ruimte geven voor die nieuwelingen.

Het vergaderbeest in het gareel houden

Een valkuil bij inspraakprocessen is dat één manier van participatie domineert. Klassiek is dat het vergadermodel: bewonersplatforms, werkgroepen, commissies... . Maar niet iedereen is verbaal even sterk. En sommige tafelspringers kunnen dermate dominant uit de hoek komen, dat ze anderen demotiveren om een eigen inbreng te hebben. Bovendien is het steeds opletten dat dergelijke vergaderingen niet verzanden tot praatbarak of een gezellige koffieklets onder enkelen. Het is de kunst om de vergadercultuur te doorbreken of op zijn minst op te frissen. Inspraak is meer dan praten alleen. Het aanbieden van een palet van methodieken (zie volgend hoofdstuk) biedt een uitkomst. Het zorgt voor diepgang (dieper op onderwerpen ingaan) en breedte (een groter bereik van bijvoorbeeld specifieke doelgroepen). Daarnaast is het zaak dat participatie veronderstelt dat de gangmakers actief op stap gaan en mensen persoonlijk aanspreken.

Belang van -ondermeer- zichtbare thema's

Tijdens inspraakprocessen komen zowel de losliggende stoeptegels als de grote maatschappelijke thema's naar boven. Dat is een hemelsbreed verschil qua thematiek, oplosbaarheid en de termijn waarbinnen iets kan opgelost worden.

“Je hebt als bewonersplatform een project nodig waar je mee kan uitpakken.” (een actief lid van een bewonersplatform)

Burgers willen graag onmiddellijk resultaat zien van hun inspraak. Dat is niet altijd mogelijk. Sommige thema's vragen tijd omdat er administratief regels te volgen en procedures te doorlopen zijn of omdat het probleem de buurt overstijgt en er geen kant en klare oplossing voor handen is. Het gevolg is dat zichtbare resultaten uitblijven waardoor het gevoel dat de overheid uiteindelijk toch niets wil doen, veld wint. Het is dan voor beleidsmakers heel verleidelijk om zich enkel te concentreren op kortetermijnprojecten. Die hebben een korte doorlooptijd en zijn over het algemeen zeer zichtbaar. Het gevaar is echter dat ze zelden leiden tot structurele oplossingen voor structurele problemen. Het is niet omdat die ene stoeptegel opnieuw is vastgezet dat de hele stoep daardoor opnieuw bewandelbaar is.

Het komt erop aan een goed evenwicht te zoeken tussen langetermijnprojecten en kortetermijnprojecten. We herhalen dat communicatie hierbij ontzettend belangrijk is. Regelmatig herhalen wat je al verwezenlijkt en bereikt hebt, maar ook informeren over wat nog moet komen, versterkt bij de bewoners het gevoel dat hun participatieve inbreng wel degelijk een verschil maakt.

“De bewonersplatforms vullen de leemte tussen het bestuur en de bewoners. Zo sta je dicht bij de mensen. Het zijn meestal kleine dingen die naar boven komen maar de mensen kunnen er zich serieus aan ergeren. Zoals bijvoorbeeld met het ziekenhuis in onze wijk. Dat gaf tijdens het bezoek heel wat problemen. De straten in de buurt stonden vol geparkeerd. Nochtans kon je voor maar een halve euro je auto kwijt op de parking van het ziekenhuis. We hebben dit via het bewonersplatform aan het stadsbestuur aangekaart. Sindsdien is het verboden voor niet wijkbewoners te parkeren in de straten rondom het ziekenhuis. Als je daarover de buurtbewoners aanspreekt dan zijn er best tevreden mee en vinden ze dat het heel wat verbeterd is.” (een actief lid van een bewonersplatform)

Een bewonersplatform meldt het stadsbestuur 'ernstige schade' aan het wegdek.

Tijd

Inspraak vraagt tijd om te groeien. Het is een werk van lange adem. Geef je die ruimte niet dan kan je het net zo goed achter je bureau doen en je de moeite besparen om naar de mensen toe te stappen.

Een discussie heeft tijd nodig om zich te verdiepen. Daarnaast is er tijd nodig om de interne werking te stroomlijnen. Wie er voor kiest om ook burgers met een minder luide stem aan het woord te laten, moet daar tijd voor nemen. Je kan het wat vergelijken met “koken in 1000 seconden” of “koken op grootmoeders wijze”. Bij het ene krijg je alle snel en voor de hand liggende ingrediënten op je bord, bij het andere kunnen meer smaken tot hun recht komen, omdat je daartoe ook de tijd hebt genomen.

Niettemin moet er voortgang zijn. Mensen blijven niet eindelijk betrokken en gemotiveerd. Ook al zet tijdsdruk de kwaliteit van het proces onder druk.

Middelen

Koken kost geld. Inspraak organiseren is niet iets dat je boven op je takenpakket doet. Het is van belang om iemand binnen de organisatie er (gedeeltelijk) voor vrij te maken. Alleen al de aanwezigheid van een contactambtenaar is hier cruciaal. Het budget zal onder meer gaan naar communicatie, logistiek, personeel, vorming en opleiding van politici en ambtenaren, inspraakbegeleiding en ondersteuning van de inspraakplatforms.

Bij de term budget kan men ook een wijkbudget overwegen waar “de wijk” in min of meerdere mate vrij over kan beschikken. Het toekennen van een wijkbudget heeft een aantal voordelen. De buurtbewoners weten zich erkend als degenen die de noden en verlangens van de buurt het beste kennen. Het leidt voor de bewoners tot snelle en zichtbare resultaten en het scheidt een vertrouwensband tussen bestuur en burgers. Toch is het iets dat met de nodige omzichtigheid moet behandeld worden. Het kan pas echt werken als inspraakplatforms de kinderjaren zijn ontgroeid en een goede inbedding hebben binnen zowel de wijk als binnen de beleidsstructuren van de gemeente. Het vraagt goede afspraken met de buurt, het beleid en de ambtenaren. Ook de spelregels over verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid als het fout loopt, moeten goed doordacht zijn.

In Veurne beperkt men zich tot elementaire “deskundige en materiële” steun, met een beperkte jaarlijkse financiële tegemoetkoming in de werkingskosten van elk bewonersplatform.

Wat onbetaalbaar is, is de inzet van de betrokken mensen. Tegenover de relatief beperkte middelen in Veurne staat heel wat engagement. Zowel de participerende bewoners als de betrokken politici en ambtenaren steken heel wat vrije uurtjes in de bewonersplatforms.

“Je steekt er enorm veel tijd en energie in. Je hebt de beleidswerkgroep, de contacten met de bewoners, het bijwonen van de bewonersplatforms enzovoort. Toen we alle wijken en dorpen zijn langsgegaan om de mensen proberen te overtuigen van het nut van de bewonersplatforms zijn we heel wat avonden op stap geweest. Een vermoeiende maar heel leerrijke ervaring was het. Het ging er soms hard aan toe, maar de grootste schenestampers van toen, zijn nu de grootste medestanders” (een lid van de beleidswerkgroep)

“Ik neem mijn boed af voor de bewoners die zich inzetten voor het bewonersplatform. Het gaat niet enkel om één vergadering in de maand. Er komen zoveel meer dingen bij kijken. En ten slotte doen ze het toch ook ergens tussen hun werk, gezin en vrije tijd door.” (een lid van de beleidswerkgroep)

Nog meer succesfactoren: synthese

Het welslagen en op langere termijn volhouden van een participatieproces veronderstelt dat een heleboel succesfactoren in acht worden genomen. Over enkele elementaire succesfactoren als afbakenen van reikwijdte, draagvlak, daadkracht, realiteitszin, communicatie... hadden we het reeds in vorige hoofdstukken.

Andere succesfactoren zijn:

- bestuurlijke en ambtelijke ruimte bieden om bestaande structuren en langetermijnplannen al eens te doorbreken met prioriteiten en suggesties van de bewoners;
- respect en tijd voor het evenwichtig en open minded doen evolueren van meningen en plannen;
- het intomen van bloedarmoede, met een uitnodigende houding en systematiek om regelmatig voor korte of langere termijn nieuwe mensen te betrekken;
- ook andere participatiebenaderingen inbouwen dan louter vergaderingen;
- voldoende aandacht voor zichtbare verwezenlijkingen van participatie, maar met voldoende oog voor structurele, duurzame oplossingen;
- personeel (met name een contactambtenaar) en financiële middelen voorzien, omdat inspraak niet vanzelf loopt. In Veurne slaagt men hier alsnog in met weinig middelen;
- de onbetaalbare inzet van deelnemende bewoners, politici en ambtenaren.

De 'vroegge' belbus zorgt er nu voor dat kinderen op tijd op school geraken.

Een vrijwilliger van het bewonersplatform 'druk in de weer' bij het afnemen van een enquête in het kader van Dorp In Zicht.

8. Methoden voor inspraak en participatie

Het participatiemodel met bewonersplatforms zoals uitgewerkt in Veurne is een methode die in de specifieke context van deze Stad behoorlijk lijkt te werken. De nadruk ligt er op een vergader- en overlegbenadering via het instrument van het bewonersplatform. Maar af en toe kan dit worden aangevuld met de inzet van een andere methode, bijvoorbeeld om méér mensen of om specifieke doelgroepen (jongeren, senioren, jonge gezinnen, ...) te bereiken.

Elders in Vlaanderen en Europa is door de jaren heen een heel pakket van methodes ontwikkeld om mensen tot inspraak te laten komen. Het kan gaan van straatgesprekken tot schriftelijke enquêtes, van debatbijeenkomsten tot internetdiscussies.

De meeste methoden zijn te vatten onder één van volgende categorieën:

- Inventarisatietechnieken: bijvoorbeeld meldingskaarten, fotograferen of filmen van aandachtspunten, ...
- Enquêtes: schriftelijk, mondeling, telefonisch, via internet
- Bewonersvergaderingen
- Discussiefora: al dan niet via internet
- Poll: al dan niet via internet
- Referenda: al dan niet via internet
- Formele adviesraden
- Bewonersraden
- Focusgroepen: met verschillende betrokken actoren, experts, specifieke doelgroepen
- Burgerjury (een selecte groep van burgers, die zich gedurende een afgebakende periode intens en geconcentreerd over een bepaalde problematiek buigt, en mogelijk met ondersteuning van specialisten)

Elke methode heeft zijn verdiensten en zijn beperkingen:

- Vermogen tot inventarisatie: van problemen, kennis, houding, attitudes, ideeën/suggesties...
- Vermogen tot representatief meten: van meningen en appreciaties
- Vermogen tot betrekken van specifieke doelgroepen: bijvoorbeeld jongeren, senioren, etnisch culturele minderheden, kansarmen, ...
- Ruimte voor discussie & evolutie in meningen en houdingen
- Ruimte voor verdere betrokkenheid, ook in gevorderde fase van en/of na het besluitvormingsproces

Geen enkele methode kan al die kwaliteiten tegelijk waar maken, wat het belang van een mengvorm van dergelijke participatiemethoden onderlijnt. Daarom is het van belang om te kiezen voor meer dan één methode naast of binnen een dragende structuur. Let bij de keuze ook op mogelijke drempels. Heel wat methodieken vragen een zekere mate van taligheid en mondigheid. Voor het Veurnse model is het bewonersplatform de dragende structuur. Van daaruit kunnen verschillende inspraakinitiatieven vertrekken. Het geeft het voordeel om zowel in de breedte (een zo ruim en divers mogelijk publiek bereiken) als in de diepte (dieper ingaan op het thema in kwestie) werken. Wat je ook kiest, het is belangrijk om te proberen verschillende doelgroepen aan te spreken. Het is daarbij nuttig om ervaringen van elders op te sporen.

Het komt er minstens op aan om naar meningen te peilen en ideeën en problemen te inventariseren. De gebruikelijke methodieken zoals enquêtes afnemen of vergaderen kunnen mits een inventief gebruik voorbij het pure inventariseren gaan. Het kan de ruimte geven voor discussie en debat en zelfs bewoners overtuigen op mee op stap te gaan. Ook hier weer speelt communicatie en een goede begeleiding een rol.

Een klassieke methode om problemen, houding, suggesties, ideeën, ... te inventariseren en te meten is de enquête. Het kan schriftelijk, mondeling, telefonisch of via het internet. Het is echter niet geschikt om dieperliggende motieven te achterhalen. Wil je daarbij ook ouderen, jongeren, allochtonen of lager geschoolden een stem geven dan zal je voor een meer persoonlijke benadering moeten kiezen.

“Om te weten wat er onder de Houtemnaars leefde, hebben we over een jaar gespreid een grote bevragingronde gehouden. We deden dat zo ruim mogelijk. Niet alleen de mensen die van alles organiseerden zoals de verenigingen en de boreca-uitbaters bevroegen we, maar ook de Houtemnaars zelf, van klein tot groot en van jong tot oud. De sterkte was dat het door en voor de bewoners was. Een aantal actieve medewerkers van het bewonersplatform trok op pad om hun medebewoners te bezoeken en te bevragen. De vragenlijst was door de bewoners samen met de begeleiding (ACW Veurne en Samenlevingsopbouw Westhoek) opgesteld.” (een initiatiefnemer van de bewonersplatforms)

Om naar dieperliggende motieven te peilen zijn groepsgesprekken ideaal. Je kan er voor kiezen om een vast burgerpanel van tijd tot tijd haar mening te laten zeggen of eenmalig een bepaalde groep te bevragen. De methodiek heeft het voordeel dat je per panel kan werken met diverse doelgroepen, experts en betrokkenen.

Een actievere methodiek is bijvoorbeeld de wijkschouw: tijdens een wandeling met bewoners wordt de buurt verkend en knelpunten en kansen opgespoord. Het geeft een duidelijk beeld over de beleving van de openbare ruimte. Verschillende thema's kunnen aan bod komen door een wijkschouw te doen met jongeren, 's nachts of met de fiets. Het gebruik van bijvoorbeeld bandrecorders voor straatinterviews, fototoestellen om pijnpunten te fotograferen, ... maakt de methode interactiever en meer beklijvend.

Een inspraakmarkt op een pleintje in de wijk biedt een informele ontmoetingsplaats voor de wijkbewoners. Stands over verschillende thema's nodigen de bewoners uit om te vertellen of na te denken over wat er leeft in hun buurt. Je bereikt er mensen mee die zich niet onmiddellijk geroepen voelen om deel te nemen aan vergaderingen, debatten en dergelijke meer. Ook hier weer kan je bijvoorbeeld straatinterviews houden. Het informele karakter kan je op creatieve wijze versterken met bijvoorbeeld een barbecue, springkasteel of straattheater.

Een methode die ook in Veurne reeds met succes is toegepast is DORP inZICHT. DORP inZICHT is een in Groot-Brittannië ontwikkelde, en voor Vlaanderen door Samenlevingsopbouw herwerkte methodiek om de leefbaarheid van kleine dorpskernen te meten en nieuwe impulsen te geven. Het bewonersplatform Steenkerke gebruikte als eerste in Veurne DORP inZICHT. Het laat de bewoners toe zelf aan de slag te gaan. Het standaardpakket bestaat uit 328 vragen over de meest uitlopende thema's zoals wonen, werken, mobiliteit, veiligheid, voorzieningen, sport en vrije tijd, lokaal bestuur en leefomgeving. Daaruit worden een 70-tal vragen gedistilleerd op maat van het dorp. De vragenlijsten worden onder de vrijwilligers verdeeld en persoonlijk overhandigd en opgehaald. De persoonlijke benadering helpt mensen over de streep te trekken om mee te doen. Een respons van ± 90 % is niet abnormaal. Zowel jong en oud worden naar hun mening gevraagd. Een laagdrempelig softwareprogramma helpt bij de verwerking en de interpretatie van de antwoorden. Het geeft een overzicht van wat er leeft in het dorp. Met weinig middelen wordt een behoorlijk resultaat gehaald. Het rapport is een handig instrument om verder aan de slag te gaan. Meer info: www.dorpinzicht.be.

“We wilden meer uit ons bewonersplatform halen. De mensen van samenlevingsopbouw deden ons de methodiek van DORP inZICHT aan de hand. Het was heel intens maar echt de moeite waard. ... Toen we de vragenlijsten bedeedden was de lokale televisie er. Dat heeft ons flink geholpen. Dan belden we aan en dan was het van: 'baba, gaat het over dat van de televisie, geef maar hier'. ... De bevraging heeft geholpen om voorbij de klachten te gaan. We weten nu wat mensen denken en willen. Het werkt ook in de omgekeerde richting. Vroeger dachten de mensen: 'het bewonersplatform dat is zoiets dat voor losliggende stoeptegels zorgt'. Door de bevraging weten de mensen nu beter.” (uit een groepsgesprek met het bewonersplatform Steenkerke)

Methoden voor inspraak en participatie: synthese

De methode van het werken met bewonersplatforms in Veurne is maar één werkwijze voor het opzetten van participatie. Daarnaast zijn er nog tal van andere methodieken zoals debat- en discussiebijeenkomsten, adviesraden, burgerjury's, informatievergaderingen, paneldiscussies, stadsgesprekken, brainstormsessies, klankbordgroepen, babbelboxen, publieksfora, polls, ... Voor welke methode men ook kiest, een methodenmix is noodzakelijk om zowel breedte (een zo ruim en zo divers mogelijk publiek) als diepte (een genuanceerd en weloverwogen inspraakproces).

Aanbevolen literatuur:

- ✓ D'hondt, B. & De Backer, K. (ed.) (s.d.) *Verzameld werk*. 53 participatiemethoden*. Brussel, JEP, 76 p.
- ✓ Lammens, B. (1997) *De Rode Draad. Inspraakmethodieken*. Antwerpen, JEMP, 29 p.
- ✓ Slocum, N. (2003) *Participatory methods toolkit: a practitioner's manual*. Brussel, Koning Boudewijnstichting, 166 p.
- ✓ Suggesties en aandachtspunten in inspraak en participatie in het lokale bestuur zijn in ruime mate terug te vinden op www.thuisindestad.be.
- ✓ 46 inspirerende methodieken vind je op www.participatiewijzer.nl.
- ✓ Keygnaert I. (2005) *Participatieplan-Leidraad*, Project Participatie van groepen met minder behartigde belangen aan het lokaal sociaal beleid door Samenlevingsopbouw Vlaanderen (VIBOSO) en het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Cel Lokaal Sociaal Beleid, Brussel.
- ✓ Keygnaert I. (2005) *Participatiehefboom: Methodes & Handvatten*, Project Participatie van groepen met minder behartigde belangen aan het lokaal sociaal beleid door Samenlevingsopbouw Vlaanderen (VIBOSO) en het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Cel Lokaal Sociaal Beleid, Brussel.

Ook kinderen geven hun kijk op het 'ideale dorp'

9. Nawoord

In dit nawoord willen we slechts één element benadrukken.

Dit boekje is gerealiseerd omdat de initiatiefnemers het gevoel hebben dat de methode van het werken met bewonersplatforms, zoals dat in Veurne functioneert, inspirerend kan werken en perspectieven biedt voor andere steden en gemeenten in Vlaanderen.

Het woord “inspirerend” is hierbij belangrijk. Het model van Veurne is er inderdaad vooral om te inspireren. “Kopiëren” kan een optie zijn voor andere steden en gemeenten, maar zal nooit 100% een kloon van de werkwijze in Veurne kunnen zijn. Elke stad of gemeente heeft nu eenmaal haar eigen lokale politieke geschiedenis en cultuur, met specifieke geografische en demografische kenmerken. Schaalgrootte, middelen, échte bereidheid tot ruimte voor participatie, ...: het zijn enkele elementen in lange reeks variabelen die mee bepalen hoe een stad of gemeente een eigen participatiewerking kan opzetten, initiëren en duurzaam kan laten evolueren.

We kijken alvast uit naar andere, al dan niet soortgelijke initiatieven in Vlaanderen.

Afsprakennota tussen de bewonersplatforms en het stadsbestuur van Veurne

Tussen het bewonersplatform van Steenkerke, vertegenwoordigd door de coördinator .....
wonende te ....., telefoonnummer ..... faxnummer .....,
E-mailadres ..... en de secretaris ....., wonende te ....., telefoon-
nummer ....., faxnummer ....., E-mailadres ..... enerzijds en het col-
lege van burgemeester en schepenen van Veurne, vertegenwoordigd door de heer Jan Verfaillie, burgemeester,
Anne Dequidt, schepenen en Edwin Coulier, stadssecretaris, anderzijds worden volgende afspraken gemaakt:

Artikel 1: Samenstelling:

1. Het bewonersplatform van Steenkerke is een “open vergadering” voor de bewoners van Steenkerke; met een open samenstelling; m.a.w. ieder individu kan als lid toetreden. De toetreding heeft echter een permanent karakter en de persoon die wil deel uitmaken van de vergadering, moet zich laten registreren of inschrijven bij het platform.
2. Het college van burgemeester en schepenen duidt een contactambtenaar aan, die fungeert als verbindingspersoon tussen de Stad Veurne en de bewonersplatforms. Hij/zij staat in voor coördinatie en afstemming van de werking van Stad en bewonersplatforms. Hij/zij houdt toezicht op de opvolging van adviezen en beslissingen.
3. De leden van de bewonersplatforms hebben het statuut van vrijwilliger, en vallen onder de wet betreffende ‘de rechten van vrijwilligers’ (gestemd op 19/5/5). De contactambtenaar zal de leden van de bewonersplatforms regelmatig informeren over de concrete betekenis van dit vrijwilligersstatuut, en de bijhorende rechten en aansprakelijkheden.
4. Het bewonersplatform van Steenkerke stelt de heer/mevrouw ..... aan als coördinator en de heer/mevrouw ..... als secretaris voor een termijn van drie jaar. Om de drie jaar worden in het eerste kwartaal van het jaar de nieuwe coördinator en de secretaris aangeduid. De coördinator fungeert als aanspreekpunt voor de stad.
5. Burgemeester en schepenen kunnen geen lid zijn van een bewonersplatform. Andere politieke mandatarissen mogen lid zijn van het platform in hun eigen wijk, doch mogen er geen functie bekleden. Ze zijn lid ten persoonlijke titel, en dus niet als vertegenwoordiger van het stadsbestuur of van een politieke vereniging. Ze komen niet tussen in het normale advies- en samenwerkingsproces tussen bewonersplatform met stadsbestuur en stadsdiensten.
6. Bewonersplatforms kunnen bewoners die geen lid zijn laten deelnemen aan kortdurende, thematische engagementen (bvb. deelname aan werkgroep rond een specifiek project).
7. Indien een bewonersplatform een studiebureau en/of andere diensten of instellingen wenst uit te nodigen, dient dit te geschieden via het college van burgemeester en schepenen.

Artikel 2: Het bewonersplatform kan alle voorstellen doen die nuttig worden geacht om de belangen van de deelgemeente Steenkerke en zijn inwoners te bevorderen.

Artikel 3: Het bewonersplatform verbindt er zich toe om ten minste twee keer per jaar te vergaderen en telkens als het nodig is. Minstens één maal per jaar organiseert het bewonersplatform een openbewonersvergadering.

Artikel 4: Ieder lid, kan aan de coördinator vragen, bepaalde punten op de agenda te plaatsen. De secretaris van het bewonersplatform bezorgt de geregistreerde leden de uitnodiging binnen een redelijke termijn voor de datum van de vergadering. De uitnodigingsbrief vermeldt de agenda.

De bewonersplatforms kunnen gezamenlijk vergaderingen beleggen. Ze engageren zich om regelmatig te participeren aan de vergaderingen van het coördinatorenoverleg. De coördinator kan zich laten vervangen door een andere afgevaardigde van het betrokken bewonersplatform.

Artikel 5: Het bewonersplatform brengt advies uit over de punten die voorkomen op de agenda. Er wordt een verslag opgemaakt waarbij de diverse standpunten worden opgenomen. Verslagen en reacties dienen binnen een redelijke termijn overgemaakt te worden, zowel van de kant van het bewonersplatforms als van de kant van de Stad.

Artikel 6: Het bewonersplatform verbindt er zich toe om geregeld het college van burgemeester en schepenen te informeren over zijn werking en over wat leeft binnen de deelgemeente Steenkerke en bezorgt binnen een redelijke termijn aan de contactambtenaar een schriftelijk verslag van zijn vergaderingen aan het college van burgemeester en schepenen, Grote Markt 27, 8630 Veurne en aan de voorzitters van de gemeenteraadsfracties .

De voorzitters van de gemeenteraadsfracties zijn:

- CD&V
- VLD
- SPA

Artikel 7: Het college van burgemeester en schepenen en de bewonersplatforms informeren principieel eerst elkaar over adviezen, beslissingen en standpunten, vooraleer hiervan eventueel de pers op de hoogte te brengen.

Artikel 8: Het college van burgemeester en schepenen kan het bewonersplatform om advies vragen in zaken die van belang zijn binnen de deelgemeente Steenkerke. Het college verbindt er zich toe

1. om op uitnodiging één of meerdere leden van het college van burgemeester en schepenen af te vaardigen om op de vergadering van het platform aanwezig te zijn.
2. om het bewonersplatform tijdig op de hoogte brengen van alle belangrijke beleidsvoornemens die verband houden met de deelgemeente Steenkerke, tenzij dit om hoogdringende redenen niet kan.
3. om, het bewonersplatform gratis te laten beschikken over de Polyvalente zaal van Steenkerke voor het houden van zijn vergaderingen, uiteraard mits de nodige afspraken worden gemaakt met de verantwoordelijke van de zaal.
4. deskundige en materiële steun alsook informatie te verstrekken aan het bewonersplatform.
5. Om voor elk bewonersplatform een jaarlijkse tegemoetkoming in werkingskosten te voorzien van maximum 250 Euro. Deze kosten worden gestaaft met kostenbewijzen in de kasboekhouding van het bewonersplatform, en overgemaakt aan de contactambtenaar.
6. telkens een verslag van het bewonersplatform wordt overgemaakt,
  - a. het verslag stelselmatig op de dagorde van het college te plaatsen;
  - b. een antwoord te formuleren binnen een redelijke termijn;
  - c. indien het niet mogelijk is, om op korte termijn te antwoorden, zal het college van burgemeester en schepenen een ontvangstmelding sturen en meedelen hoe het dossier verder zal verlopen.

Overeengekomen te Veurne, op .....

Voor het bewonersplatform Steenkerke

de coördinator

de secretaris

Voor het college van burgemeester en schepenen van de stad Veurne,

Edwin Coulier
secretaris

Anne Dequidt
schepenen

Jan Verfaillie
burgemeester

Checklist voor de evaluatie van de bewonersplatforms

A. Op het niveau van realisaties: bracht de BP-werking iets op?

1. Feitelijk: welke concrete/waarneembare gevolgen heeft de werking van de bewonersplatforms opgeleverd voor de betrokken buurt?
2. Feitelijk: welke concrete/waarneembare gevolgen zullen zich op korte termijn nog stellen?
3. Feitelijk: waar blijven de bewonersplatforms op hun honger zitten?
4. Bilan: is het bilan per bewonersplatform positief vanuit het standpunt van concrete realisaties?
5. Bilan: is het bilan per bewonersplatform positief vanuit het standpunt van (meer of betere) sociale cohesie, onderlinge betrokkenheid van de bewoners, goed gevoel binnen de buurt...

B. Op het niveau van de samenwerking tussen Bewonersplatform en Stad

6. Verhouding Stad-BP: hebben jullie als bewonersplatform het gevoel dat het college en de gemeenteraad je au sérieux nemen? Waarom wel/waarom niet?
7. Verhouding Stad-BP: hebben jullie als bewonersplatform het gevoel dat het de stadsdiensten en hun ambtenaren je au sérieux nemen? Waarom wel/waarom niet?
8. Verhouding Stad-BP: is de verstandhouding tussen Bewonersplatforms en stedelijke adviesraden OK?
9. Verhouding Stad-BP: krijg je voldoende inhoudelijke en technische ondersteuning om meer technische dossiers (bv. ivm verkeersveiligheid, ruimtelijke ordening...) te kunnen vatten en volgen?
10. Verhouding Stad-BP en BP's onderling: is er voldoende onderlinge afstemming? Is er (voldoende) vorming rond inspraak, beleidsprocessen, vergadertechnieken, etc... ?
11. Communicatie: zijn er voldoende en goede contacten tussen BP en de Stad? Zijn de Stad en de BP's voldoende op de hoogte van elkaars activiteiten? Wat moet eventueel beter en/of anders?
12. Mandatarissen: zijn er mandatarissen betrokken bij de werking van het BP? Hoe is de verstandhouding?

C. Op het niveau van de interne werking van de Bewonersplatforms

13. Kwantitatief: hoeveel mensen participeren binnen het bewonersplatform? Welke doelgroepen ontbreken (bv. jongeren, ouderen, vrouwen, allochtonen...) en in welke mate is dit een probleem?
14. Kwaliteit van de interne werking: lopen de vergaderingen vlot, met zeggingsruimte voor elkeen, maar toch voldoende gedisciplineerd? Zijn de verslagen op tijd en inhoudelijk OK?
15. Engagement: is er regelmatige verversing van bloed? Blijven de mensen hun engagement opbrengen? Zijn stimuli of incentives wenselijk?

D. Op het niveau van de relatie tussen Bewonersplatform en bewoners

16. Communicatie: welke kanalen zet je in om de bewoners te bereiken, en in welke mate stel je vast dat die communicatie effect heeft?
17. Beleving: hoe staan de mensen in de buurt tegenover de werking van het bewonersplatform? Hebben de bewoners het gevoel dat de bewonersplatforms iets opleveren? Waarom wel/niet?
18. Betrokkenheid: zijn er voldoende inwoners betrokken vanuit de verschillende lagen van de lokale bevolking? Moeten er acties ondernomen worden om meer betrokkenheid te krijgen?

Colofon

Deze publicatie werd uitgegeven in opdracht van de bestendige deputatie van de provincieraad van West-Vlaanderen.

Paul Breyne (gouverneur)
Jan Durnez
Patrick Van Gheluwe
Gabriël Kindt
Dirk De fauw
Gunter Pertry
Marleen Titeca-Decraene (gedeputeerden)
Hilaire Ost (provinciegriffier)

Redactie: Sven Germonpré, Eric Goubin en Marc Rubben

Interviews: Marc Rubben

Bedacht en begeleid door de leden van de Beleidswerkgroep Bewonersplatforms in Veurne: Birgit Craeye, Freddy Degraeve, Anne Dequidt, Johny Estienne, Jef Germonpré, Eric Goubin, Dieter Hoet, Björn Pollentier, Peter Roose, Marc Rubben, Annemie Vanhooren, Frans Verhegge en Chris Verstraete.

Een initiatief van de Stad Veurne, in samenwerking met Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen (tot voor kort R.I.S.O.) en Memori (onderzoekscentrum Katholieke Hogeschool Mechelen)

Het project werd uitgevoerd door Samenlevingsopbouw Westhoek.

Met de steun van Provincie West-Vlaanderen en Westhoekoverleg.

V.U.:
Chris Verstraete, Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen
Torhoutsesteenweg 100A, 8200 Sint-Brugge